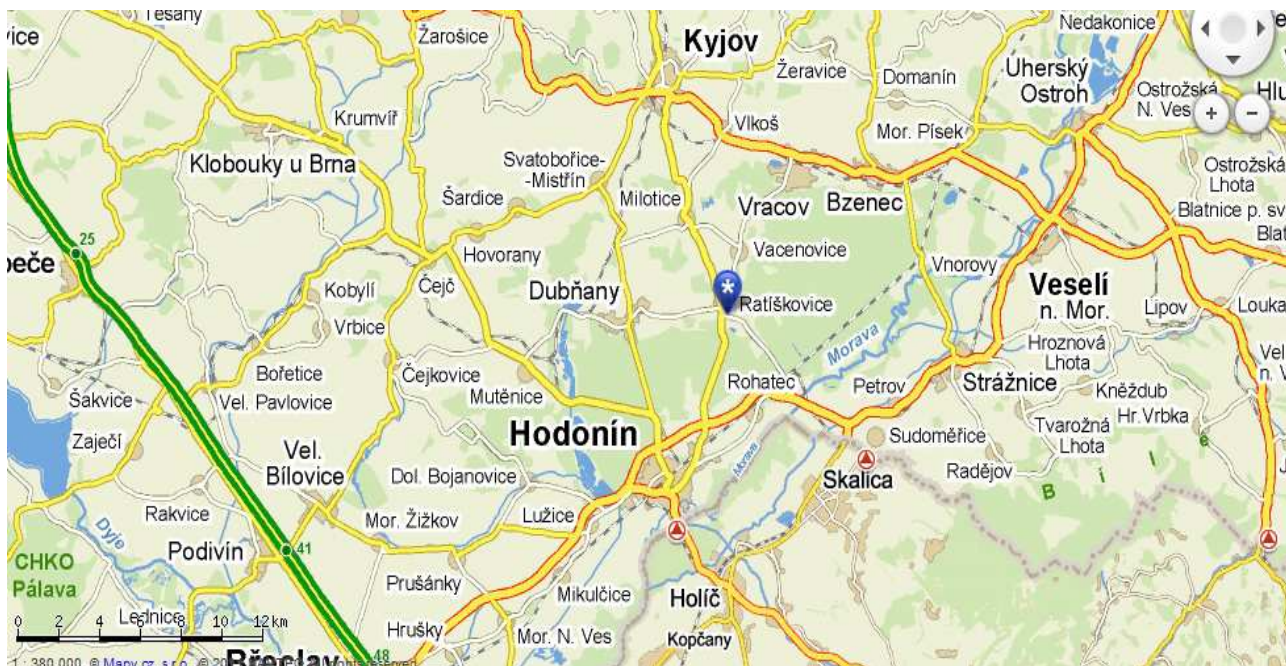


VZPOMÍNKY NA ODBOJ, OKUPACI A POSLEDNÍ DNY DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY: OBEC RATÍŠKOVICE (německy: Ratschkowitz), OKRES HODONÍN, JIHOMORAVSKÝ KRAJ, ČESKÁ REPUBLIKA

Úvodní poznámka: Členové klubu vojenské historie Königsberg II, o.s.¹ (dále jen KVH) často rozmlouvají díky své zájmové činnosti s pamětníky, kteří rádi vyprávějí o zážitcích z druhé světové války. Následující text je určen pro studijní a výzkumné účely KVH v rámci svobodného Internetu. Vznikl na základě setkání² s nadporučíkem tankistů: panem RKM³, rodákem z Ratiškovic⁴. V dubnu 1945 mu bylo 11 let a 8 měsíců.



ZDROJ OBRÁZKU: mapy.cz

- <http://www.sky-tech.cz/kvh>
- Rozhovory s panem RKM (pamětník si nepřál zveřejnit své jméno) vedl Mgr. Radek Přepiory v prosinci 2011, v lednu, únoru 2012 a byly zaznamenány formou audio nahrávek, také zápisků. Výsledný článek, který nyní čtenář studuje, byl ještě navíc předložen panu RKM před publikováním k autorizaci. Všechny podkladové materiály vzniklé z rozhovorů s pamětníkem RKM jsou uloženy v osobním archívu pana Přepiory a dále v textu je na ně odkazováno ve zkratce: RKM-2011-2012.
- RKM se narodil v Ratiškovicích (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ratiškovice>) 20. 8. 1933. V průběhu života vystřídal celou řadu povolání a nejrůznějších aktivit. Vyučil se kovářem a strojařem. Pracoval také mj. dlouhé roky jako inspektor v hornictví. Bývalý sportovec, boxer, závodník, znalec motorek, lesník, rybář, pomocný vyšetřovatel kriminální policie, v padesátých letech 20. století nadporučík tankistů. V době psaní tohoto článku bydlel v Ostravě.
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ratiškovice>

Návštěvníci Slovácka⁵ ještě dnes s obdivem zjišťují, že zdejší starousedlíci oplývají neutuchajícím životním elánem, zdravím i ve vysokém věku⁶, vstřícností, pohostinností k návštěvníkům, všudypřítomným dobrým jídlem, kvalitním moravským vínem, jsou doposud proslulí vypravěči, tanečníci, zpěváci, milovníci. O kráse místních dívek a žen se zpívala nejedna lidová písnička.⁷ Mnoho obyvatel někdejšího okresu Hodonín⁸ má dodnes silné náboženské a vlastenecké citění.



ZDROJ OBRÁZKU: mapy.cz

Legenda: 1/ Důl Tomáš; 2/ Důl Vlasta, nazývaný též „Hlavina“; 3/ Hájenky – místo upálení vojáků Rudé armády; 4/ Důl Theodor; 5/ Větrací šachta („větěrka“) v lese u Ratíškovice

5 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovácko>

6 Viz např. „*Fašaňk*“ (nebo-li „*Fašaňky*“ z německého „*Fasching*“: karneval, maškarní bál, masopust – viz <http://de.wikipedia.org/wiki/Karneval>, [Fastnacht und Fasching](http://de.wikipedia.org/wiki/Fasnacht_und_Fasching); <http://cs.wikipedia.org/wiki/Masopust>, pozn. autora) *býval velmi hlučný a veselý. Doma nezůstala „ani noha“ a také stařeček Koplů si před muzikanty zanotovali, dupli a pak na svoji Marynu, která poskočila, jak by jí se hřbetu spadlo několik desítek jar.*“, cit. podle RATÍŠKOVICE – „*NA HRANICI MORAVSKÉ SAHARY*“, IN: Oblastní noviny *Náš kraj*, Zlín, XIII, 27. 4. 1943, č. 17, s. 4, citováno dle: <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>; viz také situace v 70. letech 20. století: „*V této době jsme mezi sebou uvítali důležitého pomocníka strýca Jožku Bláhu. Je obdivuhodné, jak se ve svých 70 letech dovedou s mládeží bavit. Tančí, zpívají, to všechno s radostí a bez únavy. Takových lidí není v Ratíškovících k pohledání mnoho. Udrží tradice, které již zanikají a rozsévají je mezi námi. Právem je můžeme nazývat Živou kronikou Ratíškovice.*“, cit. dle OSTŘÍŽKOVÁ, Marie: *FOLKLORNÍ Hnutí V RATÍŠKOVICÍCH NA HODONÍNSKU*, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, Brno, 2010, s. 19, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/179102/ff_b/bakalarka_-_konecna_verze.doc

7 OSTŘÍŽKOVÁ, Marie: *FOLKLORNÍ Hnutí V RATÍŠKOVICÍCH NA HODONÍNSKU*, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, Brno, 2010, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/179102/ff_b/bakalarka_-_konecna_verze.doc

8 http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Hodonín

Jihomoravskou obec Ratiškovice najdeme cca 9km severovýchodně od města Hodonín (německy Göding)⁹. Jižní a východní část vesnice obklopují rozsáhlé listnaté lesy, oplývající početnými stády zvěře, nechybí zde studánky, jezírka, rybníky, mokřady, tekuté písky¹⁰, ložiska hnědého uhlí-lignitu¹¹. Západní a severní část Ratiškovic pak předně lemují vinice, vinné sklepy, polnosti s vysoce úrodnou půdou černozemí¹², pod kterými se rozprostírá opět všudypřítomné hnědé uhlí Jihomoravské lignitové pánve o celkové rozloze 320 km²¹³ a ložiska zemního plynu i kvalitní ropy¹⁴.

V této z hlediska přírodních zdrojů bohaté části Československa hospodařila rodina pana RKM již po několik generací na své zemědělské usedlosti. Díky tvrdé dřině, pracovní síle početné rodiny, skrze vzájemnou pomoc mnoha příbuzných i přátel: byla z hlediska potravin plně soběstačná i v těžkých dobách hospodářské krize 30. let minulého století a posléze také za okupace.¹⁵ Řada z rodinných příslušníků se navíc vyučila řemeslu (haviři, kováři, zámečníci, hajní, rybáři, elektrikáři, strojaři) a vydělávali na danou dobu „dost peněz“¹⁶ prací v blízkých lignitových dolech: např. šachty Tomáš (cca 1,8 km vzdušnou čarou od centra obce) a Theodor (cca 2,6 km vzdušnou čarou od centra obce) patřily

9 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hodonín>

10 http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravská_Sahara

11 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lignit>

12 SEKANINA, Zbyněk: HISTORIE A SOUČASNOST TĚŽBY ROPY NA JIŽNÍ MORAVĚ, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie, Olomouc, 2009, s. 23, dostupné on-line http://geography.upol.cz/soubory/studium/bp/2009-rg/2009_Sekanina.pdf

13 <http://www.diamo.cz/hodonin>; http://cs.wikipedia.org/wiki/Jihomoravská_lignitová_pánev

14 SEKANINA, Zbyněk: HISTORIE A SOUČASNOST TĚŽBY ROPY NA JIŽNÍ MORAVĚ, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie, Olomouc, 2009, s. 24-31, dostupné on-line http://geography.upol.cz/soubory/studium/bp/2009-rg/2009_Sekanina.pdf

15 RKM-2011-2012

16 „Haviři, zaměstnaní na dolech závodů Baťa a.s. v jihomoravském kraji, zlepšili způsob života, neboť si mohli při slušném příjmech dovolit i to, co bývalo dříve nedostižným luxusem.“, cit. podle RATIŠKOVICE – „NA HRANICI MORAVSKÉ SAHARY“, IN: Oblastní noviny Náš kraj, Zlín, XIII, 27. 4.1 943, č. 17, s. 4, citováno dle <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>; „Haviři pracovali 6 dní v týdnu mimo svátky, vyrubalo se průměrně 30 vagonů za směnu, výkon jednotlivce byl 3t za směnu. Pracovali v úkolu a jejich výdělek na směnu byl okrouhle 32 Kč. Mimo to obdrželi 8q uhlí měsíčně jako deputát (haviřská mzda na sousedním dole byla 17 Kč na směnu). Veškerí úředníci zde měli fixní plat 500 Kč týdně a podíl na výrobě. /.../ Výstavba dolu Tomáš přinesla velké změny v životě obyvatel a byla prospěšná i pro obec. V tehdejší době byl velmi pokrokovým v péči o zdraví a hygienu zaměstnanců. Byl prvním v jihomoravském revíru, který byl vybavený koupelnou a převlékárnou. Od roku 1941 zde praktikoval závodní lékař a později přibyla zubní ambulance. Obě ordinace mohli navštěvovat místní občané, i když nebyli v nemocenském pojištění. Firma postavila 44 moderních dvojdomků, které obývali zaměstnanci dolu. Tyto domy měly zavedenou teplou a studenou vodu a splachovací záchody - výdobytek moderní doby. V počátcích těžby navštívil důl návrhář obuvnických dílen, který vypracoval návrhy na vhodnou pracovní obuv podle pracovních podmínek zdejších haviřů. Bylo tu také hornické učiliště - „Baťova škola práce“, ve které se učili budoucí důlní odborníci; v obci byla postavena nová prodejna Baťovy obuvi. Podle vyprávění pamětníků se každoročně konaly oslavy 1. Máje, při kterých bylo v areálu závodu přichystáno pohoštění pro všechny zaměstnance dolu a jejich rodinné příslušníky.“, cit. dle <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=9>

proslulé firmě Baťa, a.s. Zlín¹⁷ a Důl Vlasta (zvaný také „Hlavina“¹⁸ cca 1,5 km vzdušnou čarou od centra Ratiškovice) náležel k majetku Slovenských akciových cihelen, a.s. Hodonín¹⁹. Někteří příbuzní pana RKM dokonce vydělali ještě před válkou dostatek peněz na cestu a život v USA, kde posléze zapustili své kořeny a velmi se jim tam dařilo.²⁰

Prosperující život v Ratiškovicih značně ztížilo - zatím spíše psychologicky - odstoupení československého pohraničí v roce 1938²¹ a následně hlavně okupace²² německou armádou 16. března 1939 s praktickými dopady na život každého obyvatele vsi. Oficiální dějiny obce zveřejněné na webu Ratiškovice popisovaly okupaci takto:

„15. března ráno překročily německé jednotky hranice vlastně již neexistující republiky. Tento den bylo v naší obci chmurné sněhové počasí. Už po šesté hodině ráno obecní strážník Kundrata rachotil se svým bubnem a oznamoval občanům, že německé vojsko obsazuje naše území a nadřízené úřady žádají, aby při jeho příchodu k nám zachovali občané klid. Už ve čtvrtek 16. března přijelo do Ratiškovice 8 vojenských aut a v nich asi 22 mužů, kteří byli ubytováni v sále obecního domu a auta stála v ulici Dědina od prodejny Baťa až ke kostelu. Německý oddíl byl u nás ubytován tři dny. Na obecním úřadě a na poště byla vždy přes den vztyčena německá vlajka. Všichni k nim měli vztah chladný a nepřátelský, ale nikdo nemohl svou nenávist projevit. Na druhý den byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava (Protektorat Böhmen und Mähren)²³ jako součást velkoněmecké říše, která nad ním vyhlásila svou „ochranu“. Československá armáda byla rozpuštěna a od 1. dubna nesměl být žádný z jejích příslušníků v uniformě. Hodonínský jezdecký pluk převzalo německé vojsko a za krátký čas byly kasárny jako vymety. /.../ Aby byla německá armáda dobře zásobována potravinami, přišlo začátkem roku nařízení o povinném odevzdávání sádla i masa z domácích zabijaček. Prasata se mohla porážet až o živé váze 100 kg a z této váhy musel majitel odevzdat do sběrný 4 kg syrového nebo 3 kg vytopeného sádla. Přitom přiděl tuků na lístky byl 35g na týden a osobu a to jen pro dospělé starší 14 let. Děti do 14 let měli jen lístky na

17 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=9;>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_koncernu_Baťa; <http://www.ratiskovka.com/historie/prvni/prvni.htm>

18 RKM-2011-2012

19 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=113>

20 RKM-2011-2012

21 http://cs.wikipedia.org/wiki/Mnichovská_dohoda

22 http://cs.wikipedia.org/wiki/Německá_okupace_Čech_a_Moravy

23 http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektorát_Čechy_a_Morava

máslo a umělé tuky. Cena na odevzdané sádlo byla stanovena na 14,30K za kg, avšak toto množství na lístky stálo 24K. Zaměstnanost v té době byla v Ratíškovicích dobrá, protože většina mužů pracovala v dolech, ale mzdy byly velmi malé. Začátkem roku bylo několik dělníků úřadem práce nasazeno do Německa. Protože tam byl výdělek až 3x větší než u nás, několik málo mladých lidí odešlo dobrovolně. Už během měsíce ledna bylo v Říši asi 36 osob. Byl tam však mnohem menší příděl potravin, takže některým musela rodina posílat potraviny a chléb. Dne 22. června 1941 informovala zvláštní vydání novin o vypuknutí války mezi Německem a Sovětským svazem. Do rádia byly vysílány zkrácené zprávy o vítězném postupu nacistických vojsk, o topení nepřátelských lodí. 18. července na úředním dnu starostů v Hodoníně bylo nařízeno označit všechny veřejné budovy písmenem „V“ - vítězíme²⁴. Náš starosta Koutný²⁵, který snad jediný měl při těchto úředních jednáních odvalu proti různým drastickým nařízením protestovat, nebral tuto věc vážně a myslel si: však to někdy uděláme. Ale už druhý den večer přijeli četníci, kteří měli kontrolovat splnění příkazu. Starosta dostal napomenutí a chystal se splnit rozkaz. Předběhli ho ale jiní - v neděli ráno byla popsána vrata domů od kostela ke škole písmenou P.V. a na vratech okolo silnice V. SSSR. Kdo to udělal, žádný nevěděl... Ještě ten den vrazili do starostovy kanceláře dva Němci v civilu a písmeno V muselo být do druhého dne na obecních budovách napsáno.“²⁶

RKM vzpomínal na pana starostu Koutného jen v dobrém: V době Protektorátu jsme měli ve funkci našeho oblíbeného českého starostu Koutného, který byl velký vlastenec a lidovec, byl velmi nábožensky zanácený. Gestapo²⁷ o něm vědělo, že chodí často do kostela a sledovalo ho. On si z toho však nic nedělal a požádal přímo na Gestapu a také na berním úřadě, aby si mohli naši myslivci ponechat zbraně pro účely lovu místní zvěře. Měl to všechno dobře promyšlené. Pořádal u nás v lesích velké hony, kde se mu dařilo prohlubovat vztahy s německou i českou protektorátní správou, s německými vojáky, úředníky atd. Získával tím výhody pro naše lidi v Ratíškovicích. Nejednou tak pomohl zachránit našim občanům holý život²⁸ a leckdy také zjistil zajímavé

24 <http://www.fronta.cz/akce-victoria-a-jeji-ohlas-v-protektorate>

25 Někdejší člen Československé strany lidové (http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_KDU-ČSL#Do_roku_1945), který zastával funkci starosty Ratíškovic deset let od roku 1935 do osvobození roku 1945; v době okupace pomáhal všem obyvatelům obce bez rozdílu politické příslušnosti; po válce byl však ihned komunisty (http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistická_strana_Československa) sesazen z funkce, zahořkl a odmítl převzít od Okresního národního výboru v Hodoníně cenu za svou odbojovou činnost v Protektorátě – viz <http://dekar.blog.idnes.cz/c/212510/Toz-nashledanou-na-vecnosti-III.html>

26 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

27 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gestapo>

28 Viz např. záchrana představitele komunistického odboje v Ratíškovicích pana Františka Dekáře: „V lednu 1940 byl

zpravodajsky cenné informace. To víte: lesy kolem Ratíškovice byly plné zvěře. Kdyby jste to jen někdy zažili. Honorace si zastřílela třeba na jeleny a pak povolovala našim lidem díky starostovi různé ústupky. Jako kluk jsem takový lov viděl. Při jedné příležitosti jsem napočítal třeba na dvě stovky ulovených bažantů. Po osvobození nebyl náš starosta nijak popotahován po lidových soudech²⁹, neboť všichni jsme věděli a chápali, že to musel pro nás někdo dělat, někdo se musel obětovat. Někdo musel chránit naše lidi a o to šlo. Po válce jsme se dozvěděli, že starosta Petr Koutný byl především ve spojení s odbojem v Londýně i v Moskvě skrze vysíláčky a pak přes naše partyzány v horách. Spojky s jeho aj. zprávami létaly později mj. např. ze slavného slovenského letiště známého z doby Slovenského národního povstání³⁰ s názvem „Tri duby“³¹ - pozdější letiště Sliač.³²

Rok 1941: „Během měsíce června a července bylo v Hodoníně zatčeno několik občanů pro odbojovou činnost. 12. 8. mezi nimi byl i náčelník Orelské župy³³ Šilingrový Vít Příkaský čp. 118. /.../ v lednu 1942 byl transportován do koncentračního tábora v Mauthausenu³⁴. Tam podlehl hrozným útrapám mučení /.../ 1. 7. 1942 byl ubit v kamenolomu. Nepromluvil a ani nezahlavil nikoho ze svých spolupracovníků. Na podzim byli říšským rozhodnutím všichni Židé zbaveni občanských práv³⁵ a propuštěni ze všech úřadů. Ratíškovice se to netýkalo, protože poslední židovská rodina, Kohůtovi z č. 58, se vystěhovali už r. 1910. Každý musel na kabátě nosit přišitou velkou žlutou hvězdu s označením Jude. Podle ratíškovického kronikáře „To mají od Němců asi za to, že v dřívějších dobách to byli převážně Židé, kteří u nás nejvíc propagovali němectví a mnozí ani nechtěli česky mluvit“. V říjnu byl zatčen učitel zdejší školy Josef Kocůrek a keramik Karel Němec, oba jako vedoucí funkcionáři Sokola; po určité době byli

tajně varován starostou obce Koutným, že gestapo připravuje jeho zatčení (tomu to sdělil dubňanský strážmistr Ševčík).“, cit. podle <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>; viz také vyjádření syna pana Františka Dekaře - Miroslava: „/.../ když jsem začal psát životopis mého otce, vydaného tiskem v roce 2004 pod názvem „Ejhle, člověk z Ratíškovice“. V něm jsem musel čerpat i z písemných Vzpomínek Petra Koutného, především z té části, která popisuje jeho varování Františka Dekaře prostřednictvím dubňanského strážmistra Ševčíka před jeho chystaným zatčením gestapem. Otec mu v jeho obecní kanceláři, kam si jej Petr Koutný potají zavolal, přísahal, že jej v případě svého zatčení nezradí. Svůj slib splnil, i když jej v Breslau – Vratislavi ([http://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_\(město\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_(město)), pozn. autora) ve vyšetřovací vazbě mučili, aby prozradil své ilegální spolupracovníky. Jinak by Petr Koutný i jiní v Ratíškovici a okolí po jeho zatčení v březnu roku 1940 dlouho nepřežili. Hluboce na mne tehdy jejich přátelství – ač byli rozdílných politických názorů, zapůsobilo!“, cit. dle <http://dekar.blog.idnes.cz/c/212510/Toz-nashledanou-na-vecnosti-III.html>

29 http://cs.wikipedia.org/wiki/Politický_proces

30 http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovenské_národní_povstání

31 http://sk.wikipedia.org/wiki/Letisko_Sliač

32 RKM-2011-2012

33 http://cs.wikipedia.org/wiki/Tělovýchovná_jednota_Orel

34 http://cs.wikipedia.org/wiki/Koncentrační_tábor_Mauthausen-Gusen

35 http://cs.wikipedia.org/wiki/Židé_v_Protektorátu_Čechy_a_Morava

propuštění. 21. listopadu musela být odevzdána obecní kronika a proto byl narychlo udělán opis některých částí - pro případ, že by byla zničena. V roce 1942 /.../. S okamžitou platností byla také zastavena činnost Jednoty Orla a tělocvičné jednoty Sokol³⁶. Spolkové jmění bylo zajištěno a byla zakázána jakákoliv manipulace s ním. Dne 4. června 1942 zemřel na následky zranění po atentátu zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich³⁷. Reakce okupantů byla tvrdá³⁸: ihned po atentátu vyšel dekret o stanném právu a na pachatele, mezi nimiž byl i hodonínský rodák Josef Valčík³⁹, byla vysána odměna. Odvetou byly velké razie na osoby schvalující atentát, vyvíjející protinacistickou činnost a na ty, kteří ukrývali nepřátele říše. Svou činnost obnovily stanné soudy, které poslaly na smrt zcela bez rozsudku tisíce lidí. Byl vysán trest smrti každému, kdo by skrýval nepřátele říše. V domě Josefa Přikaského čp. 91 se skrýval ruský zajatec Sergej, který utekl z fronty; u Cyrila Doležala čp. 108 se skrýval Jugoslávec jménem Jurka. Ti museli odejít, aby nepřivedli rodiny do nebezpečí. Rus se po určitou dobu skrýval v polích u Růdníka a pak byl někým zrazen, v bzeneckém lese obklíčen a zabit. Jurka byl doma v Jugoslávii zastřelen jako partyzán. V roce 1943 musel mít každý majitel půdy od půl hektaru výše hospodářskou knížku, kde muselo být označeno, kolik půdy vlastní, kolik a jak obdělává, kolik sklídl a kolik odevzdal. Knížku musela kontrolovat hospodářská komise v obci a musela být vždy v pořádku a kdykoliv k dispozici. 19. března přišla do Ratiškovic kontrola, provázena ozbrojenými německými vojáky. Knížky byly zkontrolovány a každému, kdo ji měl nějakým způsobem v nepořádku, byla provedena zevrubná prohlídka domu. Naštěstí mezi komisaři byl také jeden Čech, který také Čechům pomáhal. V kronice je zapsáno že „...řekl: První věcí je nepospíchat, ale pomalu, aby to co nejdéle trvalo a abychom toho do večera co nejmíň obešli. Povězte mi pravdivě a nic nezatajujte, kde to máte schované. Kde je něco schované, tam půjdu hledat já, a kde nic není, tam pošlu vojáky.“ Všichni občané však takové štěstí neměli, nepřihlášené zboží jim bylo zabaveno a někteří šli také do vězení. V roce 1944, v noci ze 12. na 13. dubna, spadla v lese Rudníčku skupina 3 parašutistů. Ráno už bylo na stromech vidět jen pověšené padáky. Bylo zalarmováno německé vojsko, to obsadilo a prohledalo celý les, ale nikoho nenašlo. Až po válce se ratiškovjáci dozvěděli, že se jednalo o skupinu Carbon⁴⁰. Byli to vesměs moravští Slováci - dva z nich

36 http://cs.wikipedia.org/wiki/Tělovýchovná_jednota_Sokol

37 http://cs.wikipedia.org/wiki/Reinhard_Heydrich

38 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Heydrichiáda>

39 http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Valčík

40 Základní informace k operaci Carbon viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Operace_Carbon;

odešli až za Luhačovice, tam prý byli vyzrazeni a proto pak spáchali sebevraždu, aby se Němcům nedostali živí do rukou. Jeden z nich pracoval tajnou vysílačkou na bzenecku. Hospodářská situace byla stále horší, nedostávalo se potravin, obilí se muselo z větší míry odevzdávat a z toho důvodu byla mouka nedostatková. Muselo se proto mlet na černo. Cizí mlynáři brali z pomletí 1q obilí poplatek 10kg, ale náš mlynář ale bral až 20kg z 1q, což bylo podle kronikáře „již dosti nepoctivé“.⁴¹

RKM často hovořil o tom, že každý obyvatel Ratiškovic, který měl k dispozici za okupace kus pole: pěstoval brambory, pšenici, zeleninu, choval dobytek, prasata, kozy, ovce, lidé si pekli svůj výborný chléb a v rámci příbuzenských i přátelských vztahů si navzájem vypomáhali nejrůznějšími způsoby, takže život v Protektorátu a válečné události byly snesitelné. Povinné dávky úřadům byly sice plněny, ale přebytky si každý dobře schoval: nikdo tedy nedostatkem nebo hladem netrpěl.⁴²

RKM: *Za války jsme měli pole. Díky tomu jsme byli soběstační a dařilo se nám. Další naši lidé dělali například za okupace pod německou správou na státním statku. Sice dřeli, ale měli se dobře a chování Němců k nim bylo také velmi korektní a slušné. Jako kluci jsme tam například byli nuceni jít pomáhat. Sbírali jsme zde rajčata a okurky. Všechny plody naší země byly tehdy určeny pro německou armádu a šly pro německé vojáky do Ruska. Naše nová učitelka, která se snažila na nás mluvit česky (moc jí to nešlo) nám říkala, co a jak máme dělat. Sklizená zelenina se naložila na auta a pak jela k postavením Wehrmachtu na východní frontě. Taky bych rád řekl, že když dělal můj táta za Protektorátu na šachtě, tak co 14 dní dostával dvě flašky rumu. Naši havíři dostávali vůbec hodně dobrý plat i přiděly v protektorátních korunách⁴³, 2kg cukru taky dostávali a 22 kusů výborných cigaret značky Memphis a měli i jiné výhody. Mezi zaměstnanci našich dolů byla nepsaná dohoda, že nikdo z nich nebude podnikat žádné sabotáže a také ani jinak se Němcům aktivně škodit nebude⁴⁴, aby to náhodou nedopadlo těžce na děcka a manželky. Pravdou je, že po válce byl tehle*

http://www.ratiskovice.com/images/www/ratiskovice/historie/operace_sl/osl.doc

41 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

42 RKM-2011-2012

43 http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektorátní_koruna

44 Nicméně horníci třeba předávali partyzánům „uspořené“ výbušniny používané při těžbě uhlí nebo schovali některé odbojáře atd. viz RKM-2011-2012. Např. v sousední vsi Milotice (německy „Milotitz“, cca 4km severozápadně od Ratiškovic viz <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milotice>) docházelo k sabotážím kolejí, které vedly ke zdejším šachtám. Podobné typy útoků měli zpravidla na svědomí partyzáni a nikoliv zaměstnanci místních dolů. Viz „Poškození uhelných dolů Fr. de Paula. Dne 2. března 1945 byly poškozeny v uhelných dolech Fr. de Paula v Miloticích neznámými pachateli kolejnice a náčiní, aby sabotovali. Nepracovalo se dva dny.“, cit. podle zápisu z kroniky Milotic zveřejněném na ofic. webu obce: <http://www.milotice.cz/kronika/01/193845.htm>

*přístup kritizován hlavně těmi, co se najednou po osvobození stali velkými odbojáři, ale za Protektorátu o nich nebylo ani vidu ani slechu.*⁴⁵

RKM tak vlastně lokálně potvrzuje dle svých zážitků závěry syntetických prací mj. britského profesora historie Marka Mazowera⁴⁶, který o životě v Němci okupovaném Československu soudí na základě srovnání podmínek ve většině nacisty kontrolovaných evropských zemích, že nelze popřít fakt: život lidí v Protektorátu byl vzhledem k dané válečné době jeden z nejlepších v tehdejší Německem obsazené Evropě. „*Obklopen válkou... byl Protektorát jedinou zemí ve střední Evropě, jež žila v míru.*“ „*Češi byli jednoduše ekonomicky příliš důležití a politicky příliš poslušní na to, aby mělo cenu si je znepřátelit.*“⁴⁷

Zásadní událost představovalo pro život okupovaných Ratiškovíc bombardování Hodonína americkými letadly z 20. listopadu roku 1944⁴⁸, při kterém zemřeli někteří známí pana RKM. Pobývali právě ve městě v okolí útokem zasaženého nádraží. Dvacátého listopadu dopadly bomby také na Brno⁴⁹, Přerov⁵⁰, Baťovy závody ve Zlíně nebo např. na nádraží v Břeclavi⁵¹ aj. Američané z 15. letecké armády (generál Nathan Farragut Twining⁵²) letící ze střední Itálie přitom původně tyto cíle vůbec bombardovat neměli (šlo pouze o náhradní plán pro případ nepřízně počasí nad prvotním cílem), nýbrž mířili na rafinérie Blechhammer-Süd⁵³ v Horním Slezsku⁵⁴ (cca 175 km severozápadně vzdušnou čarou od Ratiškovíc), které především vyráběly za války díky práci vězňů z koncentračních táborů mj. z hnědého uhlí na základě tzv. Fisher-Tropschovy metody⁵⁵

45 RKM-2011-2012

46 http://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Mazower

47 MAZOWER, Mark: HITLEROVA ŘÍŠE – NACISTICKÁ VLÁDA V OKUPOVANÉ EVROPĚ, Jota, Brno, 2009, s. 515, 209; srov. také zápis z kroniky obce Milotice: „*Během celé německé okupace probíhal život v naší vesničce dosti klidně až na nějaké vzrušení a zákazy. Zpočátku byly hrány divadla, koncerty, taneční zábavy a besídky. Při dobré náladě nás stále udržoval poslech cizích stanic z Moskvy a Londýna. Odtud jsme dostávali pravidelně denně různé informace. Ku konci pak byly některé veřejné podniky zakázány a všichni lidé se jen utěšovali, že to dobře skončí.*“, cit. dle <http://www.milotice.cz/kronika/01/193845.htm>

48 http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínskem

49 německy „Brünn“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brno>

50 německy „Prerau“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Přerov>

51 německy „Lundenburg“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Břeclav>

52 <http://www.af.mil/news/story.asp?storyID=123008435>

53 česky „Kandřín“, polsky „Kędzierzyn“, „Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.“ v dnešním městě „Kandřín-Kozlí“, tedy polsky „Kędzierzyn-Koźle“; část „Blechhammer-Nord“ byla také často bombardována a dnes nese název „Blachownia Śląska“ viz http://de.wikipedia.org/wiki/Arbeitslager_Blechhammer a <http://fr.wikipedia.org/wiki/Blechhammer>; [http://pl.wikipedia.org/wiki/Blachownia_Słaska_\(Kędzierzyn-Koźle\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Blachownia_Słaska_(Kędzierzyn-Koźle))

54 http://cs.wikipedia.org/wiki/Horní_Slezsko

55 http://cs.wikipedia.org/wiki/Fisher-Tropschova_syntéza

tolik důležitý syntetický benzín a to právě v době všeobecného nedostatku pohonných hmot. Dobové zprávy z Ratíškovice popisují útok na Hodonín takto: „20. listopadu byl nálet na Hodonín, „ve čtvrt na jednu odpoledne ozvaly se od Hodonína třeskuté rány vzduchem, které se po malé chvíli opakovaly, že až okna drněla a se chvěla. ... kdož ví, jestli něco letadla nepošlou i nám na naše doly“. Celkem zahynulo 179 osob, váha svržených bomb byla asi 68 tun⁵⁶. Při bombardování zahynuli i občané z naší obce.“⁵⁷

Někteří rodáci - obyvatelé Ratíškovice - pracovali za okupace výrazným způsobem v odboji. Kromě již výše zmiňované operace Carbon (Jaroslav Kotásek⁵⁸) a starosty Petra Koutného to byli dále např. František Dekař⁵⁹, Antonín Hebron⁶⁰, Antonín Uhlík⁶¹, Vít Příkaský⁶², Kateřina Doležalová⁶³ aj. Velmi zajímavé svědectví pak vyprávěl RKM o „věčném studentovi lidových tradic“ z Ratíškovice jménem Josef Bláha⁶⁴, přezdívaném „Jožka“, který již za dob první republiky⁶⁵ cestoval po okolí Ratíškovice, Hodonína, Kyjova aj. lokalit na Slovácku, kde všude s velkým zájmem poznával místní folklór⁶⁶.

56 Podle ofic. údajů publikovaných na webu města Hodonín: „1944 - 20. listopadu zahynulo při náletu na Hodonín 179 lidí a 292 jich bylo zraněno; poškozeno bylo 1035 domů, z toho 163 zcela zničeno.“, cit. dle <http://www.hodonin.eu/hodonin-v-datech/d-38401/p1=27709>;

<http://www.hodonin.ic.cz/Valka/Kronika/Kronika.html>; váha svržených bomb byla ve skutečnosti vyšší: http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínskem; obecně se údaje o počtu mrtvých, zraněných, škodách a tonáži svržených bomb v pramenech a literatuře liší

57 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14> - viz tentýž článek na oficiálním webu obce, který uvádí, že při náletu na Hodonín zemřelo 6 obyvatel Ratíškovice

58 Parašutista, který padl v rámci plnění zpravodajského úkolu viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Kotásek

59 Odbojová činnost v rámci komunistické strany viz on-line:

<http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

60 Odbojová činnost v rámci Sokola viz

<http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

61 Člen místní ilegální komunistické protifašistické organizace Moravská rovnost viz

<http://dekar.blog.idnes.cz/c/212510/Toz-nashledanou-na-vecnosti-III.html>; o Moravské rovnosti např. viz „/.../ vydávání ilegální tiskoviny Moravská Rovnost, kolem které vznikla levicově zaměřená odbojová skupina, která působila i na Hodonínsku. /.../ byla Moravská Rovnost vydávána až do konce války, kdy v posledním roce byla přejmenována na Rovnost. Kromě činnosti vydavatelské se kolem Moravské Rovnosti utvořila i skupina aktivních odbojářů, kteří se zasadili především o sabotážní akce na železnici.“, cit. dle PŘÍKASKÁ, Jana: HODONÍN V OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE 1939-1945, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, s. 37, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/263840/ff_b/Hodonin_v_obdobi_nacisticke_okupace_1939-1945.txt

62 Odbojová činnost v rámci Orla a Obrany národa viz <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>;

o Obráně národa viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Obrana_národa

63 Ukrývala uprchlé vězně z koncentračních táborů viz

<http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

64 Svou hlavní profesí horník, ale proslavil se jako folklorista, tanečník, zpěvák, výtvarník, např. navrhoval sgrafity na domy, vinné sklepy, ornamenty pro umělecké kování; byl významnou postavou lidového umění v Ratíškovici a okolí viz http://aleph.vkol.cz/F/?func=find-c&ccl_term=sys=000006309&local_base=svk04

65 http://cs.wikipedia.org/wiki/První_republika

66 OSTŘÍŽKOVÁ, Marie: FOLKLORNÍ Hnutí V RATÍŠKOVICÍCH NA HODONÍNSKU, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, Brno, 2010, s. 36, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/179102/ff_b/bakalarka_-_konecna_verze.doc

O panu Bláhovi psal také dobový tisk: „Práce rukou i ducha. Kyjov: Doklad, jak harmonicky vedle sebe může jít práce rukou i ducha podává činnost Jožky Bláhy z Ratiškovice. Bláha, jehož povolání není zrovna lehké, je totiž horníkem, je známým kulturním pracovníkem. V obci soustřeďuje veškerou kulturní i národopisnou práci a sám je činný jako lidový spisovatel a dramatický autor národopisných obrázků. Jožka, jak se mu Ratiškovice všeoobecně říká, patří k lidem, kteří obětavostí a houževnatostí dokazují nejlépe lásku ke svému kraji, kterému příkladně slouží prací rukou i ducha. Na obrázku Jožka s představitelkami jeho lidové hry.“⁶⁷

Podle vzpomínek pana RKM se „Jožka“ postupně dostal ke spolupráci s partyzány.⁶⁸ Získával pro ně informace a díky svým cestám po kraji tzv. „za folklorem“ mohl vykonat kus dobré práce jako spojka. Nejspíše roku 1944 na sebe upozornil Gestapo. Byl s největší pravděpodobností sledován. Naštěstí partyzáni zřejmě dostali včas echo od dvou československých rozvědčků⁶⁹ napojených na NKVD⁷⁰ a pracujících již řadu let oficiálně pro Němce, kterým se údajně podařilo infiltrovat hodonínskou, kyjovskou a snad i brněnskou úřadovnu Gestapa. Gestapáci posléze tedy prý měli nashromážděno dostatek materiálu k Bláhovu zatčení. Partyzáni a „Jožka“ však byli připraveni také na tuto situaci. Jakmile vyrazila skupina tří příslušníků Gestapa aby Bláhu zatkli: došlo k dramatickému vývoji situace.⁷¹

RKM: *První skupina odbojářů nasedla na kola a vydala se na předem domluvené místo v lesích u Vracova⁷², kde zaujala bojové pozice. Další oddíl i s „Jožkou“ nastoupil do dvou automobilů. Osobní vůz, ve kterém seděl revolverem ozbrojený Josef Bláha i s partyzány nalákal gestapáky na cestu z Vacenovic⁷³ do Vracovských lesů. Za gestapáky pak jelo ještě nákladní auto plné dalších příslušníků odboje. Jakmile dorazila celá kolona na místo přepadu: spustila palba z*

67 Viz IN: Moravské noviny, Brno, roč. 97, čtvrtek 10. 2. 1944, č. 40, zadní strana s fotografií, citováno podle <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>

68 RKM-2011-2012; pan RKM slyšel vyprávět celý příběh předně od svého otce, který Bláhu znal, když spolu fárili za války jako horníci na Dole Tomáš a pak mu také údajně některé části dramatu sdělil po válce sám „Jožka“. RKM si totiž mj. zahrál v dokumentárním filmu „Ratiškovská svatba“ natočeném Vojtěchem Příkaským (někdejší předseda JZD a zpěvák slováckých lidovek), Jožkou Bláhou a kameramanem Kupkou viz <http://dekar.blog.idnes.cz/c/213841/Toz-nashledanou-na-vecnosti-IV.html> a RKM-2011-2012

69 RKM-2011-2012

70 <http://cs.wikipedia.org/wiki/NKVD>

71 RKM-2011-2012

72 německy „Wratzow“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vracov>

73 německy „Watzonowitz“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vacenovice>

automatů, pušek a pistolí. Tři gestapáci byli na místě mrtví. Do Kyjova⁷⁴ už nikdy nedojeli. Chlapi od partyzánů pak vykopali v lese obrovskou díru, kam gestapácké auto i s mrtvolami zahrabali. Tak zahladili všechny stopy. Němci samozřejmě začali mrtvé gestapáky postrádat. Vyslali do Ratíškovic a okolí speciální proti-partyzánský oddíl tzv. „Jagdkommando“⁷⁵ i se psy. Všechno prohledali a stejně nic nenašli. „Jožka“ byl již dávno pryč u partyzánů. Nejprve utekl na Hostýn⁷⁶ a pak přes hory až na Slovensko na letiště Tri Duby, odtud k výslechu do SSSR a pak zase zpátky k partyzánům na Moravu. Po válce se někteří účastníci přepadu vrátili s „Jožkou“ na místo činu, vytáhli zahrabané gestapáky i s autem, čímž Bláha rozptýlil jakékoliv dohady nad tím, zda k celé záležitosti opravdu došlo.⁷⁷

Zajímavý byl také osud dvou výše zmíněných československých rozvědčků pracujících v rámci Gestapa.

RKM: Víte: za války o nich nikdo z obce nic nevěděl. Pro nás by byl každý takový „špinavý konfident“, jenže porážka nenáviděných okupantů si vyžadovala i tuto činnost. Po osvobození jsme se dozvěděli, že tihle dva rozvědčíci informovali celou válku partyzány a jejich prostřednictvím také Rudou armádu o činnosti Gestapa, o přesunech německých vojsk aj. důležitých údajích. Zachránili tak bezpočet životů našich vlastenců a způsobili znatelné škody Hitlerovu režimu. Dávali našim odbojářům varování o chystaných nepřátelských akcích. Chránili Moraváky: aby mohli utéct. Po válce dostali za zásluhy vysoké posty u SNB⁷⁸, jeden dokonce až v Praze a druhý v Brně. Jestli byli organizováni v nějaké politické straně: nevím. Podle mne to museli být opravdoví machři, jelikož na ně vnitřní vyšetřování Gestapa nikdy nepřišlo. Přitom naši rozvědčíci věděli o každém pohybu gestapáckých proti-partyzánských komand a většinou včas varovali naše místní odbojáře, kteří pak vysílačkou nebo pomocí spojek - jako byl třeba „Jožka“ - přeposílali zprávy do Moskvy a do Londýna, organizovali útoky, sabotáže, vyhazovali do povětří důležité sklady, vlaky atd. Takovými spojky byly třeba též hezká děvčata. Třeba Anežka, 16 až osmnáctiletá holka, jezdila přes německé kontroly. Předstírala, jako že cestuje na trh třeba s vajíčky atd. Potom ji ale stejně chytili a šla sedět do vězení. Předávala informace partyzánům až na Hostýnské vrchy⁷⁹. Když ji chytili ve vlaku: tvrdila, že jede za nemocnou tetou s vajíčky od otce.⁸⁰

74 německy „Gaya“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyjov>

75 http://de.wikipedia.org/wiki/Jagdkommando#Zweiter_Weltkrieg

76 německy „Hostein“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hostýn>

77 RKM-2011-2012

78 <http://cs.wikipedia.org/wiki/SNB>

79 německy „Hosteiner Berge“, http://cs.wikipedia.org/wiki/Hostýnské_vrchy

80 RKM-2011-2012

RKM: *Po válce proběhlo v Ratíškovicích uctění padlých včetně obětí bombardování Hodonína spojeneckým letectvem (viz výše, pozn. autora). Tehdy hovořili ke shromážděným občanům různí řečníci. Mluvili tam mj. důstojníci Rudé armády⁸¹. Jeden z nich studoval před válkou v Praze. Byl to inženýr, strojař. Po dokončení školy se vrátil zpět do Sovětského svazu⁸² a narukoval do armády. Přivedl před nás diváky ony dva československé rozvědčíky, kteří pracovali v době Protektorátu pro Gestapo. Jeden pocházel z Ratíškovic a ten druhý z Dubňan⁸³. Lidé začali volat: „Pověste je hned!“, jelikož nevěděli, že ti dva za války pomáhali našim lidem. Ruský důstojník rychle vše vysvětlil a dokonce nám ukázal sovětské legitimace oněch dvou rozvědčíků. To byste museli vidět: vypukl obrovský aplaus. Lidé tleskali a s dojetím provolávali slávu. Nenávist davu se hned v jedné sekundě proměnila v úžasné nadšení. Inu i takové paradoxy sebou nesla válka.⁸⁴*

RKM: *Ještě bych rád dodal: po válce jsem se od našich účastníků odboje dozvěděl, že když už v dubnu roku 1945 Němci ustupovali a hýbala se fronta, tak se k odchodu připravovali také gestapáci z Hodonína. Rusové o tom opět dostali včas echo od našich československých rozvědčíků a počítali si na ně. Ani jeden neměl čas nikam utéct. Deset až dvanáct partyzánů⁸⁵ přešlo tajně skrze kanalizaci linii fronty až do Hodonína a gestapáky zde ve sklepě jednoho domu zlikvidovali. Sovětská rozvědka tuto operaci údajně posvětila.⁸⁶*

Odbojová činnost byla tedy za dob Protektorátu v okolí Ratíškovic více než bohatá a s řadou pozoruhodných úspěchů. Ratíškovické zkušenosti ukazují pravdivost tezí o bezproblémové spolupráci levicových i pravicových odbojových složek právě v době společného ohrožení života. Ideologické rozepře šly stranou a do popředí vystoupila snaha zachránit příslušníky svého národa. Tento fakt totiž nebyl ani zdaleka vlastní všem okupovaným zemím, kde docházelo velmi často ke krvavým bitvám nejen s Němci, ale

81 http://cs.wikipedia.org/wiki/Rudá_armáda

82 http://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětský_svaz

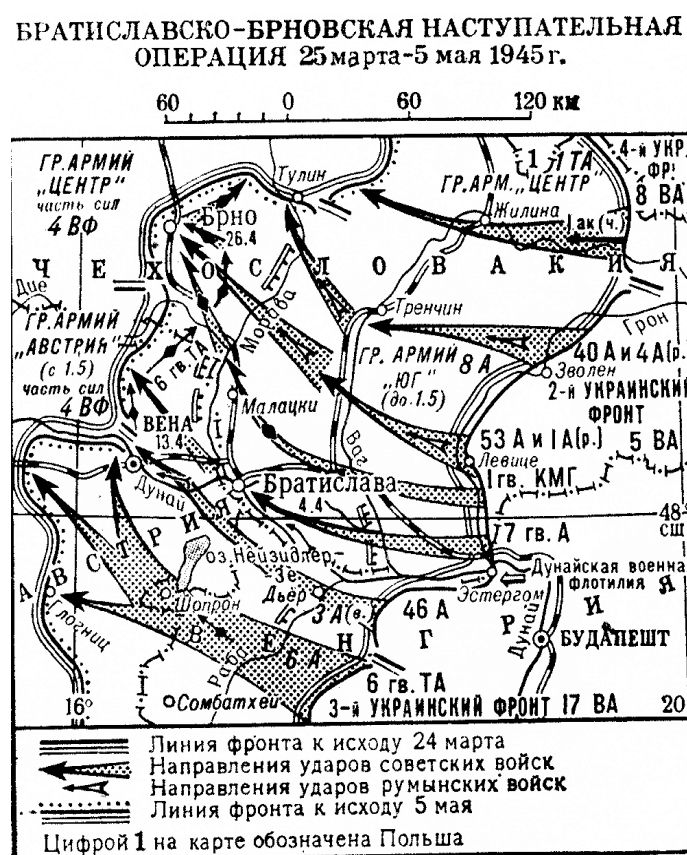
83 německy „Dubnian“, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dubňany>

84 RKM-2011-2012

85 Podle svědectví RKM se tito partyzáni běžně pohybovali v okolí Ratíškovic, pracovali na zemědělských statcích a na šachtách. Několik z nich znal osobně otec pana RKM. Odbojová skupina byla vybavena vysílačkami a falešnými doklady. Jezdila dokonce často předávat zprávy na Slovensko např. pod záminkou nákupu nedostatkového cukru. Havíři byli někdy schopni předat partyzánům část trhavin používaných v dolech k dobývání uhlí. RKM hovořil až o 200kg výbušnin.

86 RKM-2011-2012

také mezi samotnými partyzány a civilisty⁸⁷. „Na jižní Moravě, na rozdíl od ostrých konfliktů v Polsku, Řecku nebo Jugoslávii, nedocházelo k zásadním rozepřím mezi komunistickými a nekomunistickými složkami národního odboje.“⁸⁸ „/.../ pod vlivem bezprostředního ohrožení života všech obyvatel obce, již za blížícího se hřmění sovětských děl za Bílými Karpatami⁸⁹ a náletů sovětských letadel na vesnici plnou německých vojsk: najednou zmizely všechny rozdíly mezi komunisty a lidovci, mezi věřícími a nevěřícími, mezi těmi s holým zadkem a těmi, kteří pomocí svých polí a fyzické námahy přežívali poněkud lépe. Do pozadí ustoupilo dělitko mezi moje - tvoje. Válečná sekyra byla zakopána. Unisono znělo - „jen abychom přežili, na ničem ostatním nezáleží!““⁹⁰



ZDROJ OBRÁZKU: <http://www.victory.mil.ru/war/oper/013.gif>

Rudá armáda zatím „nezadržitelně“ postupovala. Na začátku března 1945

87 srov. např. http://en.wikipedia.org/wiki/Koniuchy_massacre;

http://en.wikipedia.org/wiki/Armia_Krajowa#Interaction_with_Red_Army_and_Soviet_partisans atd.

88 BÍLEK, Milan: ZAPOMENUTÍ HRDINOVÉ - KAPITOLY Z HISTORIE ČESKOSLOVENSKÉHO VOJENSKÉHO ODBOJE V LETECH 2. SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2006, s. 50, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/64225/ff_m/Zapomenuti_hrdinove.pdf

89 http://cs.wikipedia.org/wiki/Bílé_Karpaty

90 <http://dekar.blog.idnes.cz/c/211366/Toz-nashledanou-na-vecnosti-II.html>

procházela ještě stále bojová linie středem Slovenského štátu⁹¹ vzdušnou čarou cca 130km od Ratiškovíc⁹². Jenže v dubnu již bylo zase všechno jinak. Dvacátého pátého března 1945 začali rudoarmějci⁹³ svůj mohutný útok ve směru na Bratislavu⁹⁴ a Brno podle plánu tzv. Bratislavsko-brněnské operace⁹⁵. Boje skončily porážkou německých vojsk 5. května 1945⁹⁶. V útočných i obranných bitvách se podílelo na sovětské straně přibližně 340 000 vojáků, 6120 děl a minometů, 240 tanků a samohybných děl, 645 letadel⁹⁷ a na německé straně zhruba dvě stě padesát tisíc vojáků (včetně maďarské armády), 2150 děl a minometů, 120 tanků a samohybných děl, 150 letadel⁹⁸. Rusové ovšem přiznali ztráty nejméně 79 596 vojáků (z toho 16 933 definitivně).⁹⁹

V rámci útoku Rudé armády na Brno se pak přehnaly vichry války také přes Ratiškovice. Operace v prostoru obce spadaly pod pravomoci 2. ukrajinského frontu (maršál Malinovskij¹⁰⁰), 53. armády (generál Managarov¹⁰¹), 5. letecké armády (generál Gorjunov¹⁰²) a 1. rumunské armády (gen. Atanasiu¹⁰³); z německé strany pak za obranu zodpovídala Skupina armád Střed (maršál Schörner¹⁰⁴), 1. tanková armáda (generál Nehring¹⁰⁵), XXIV. tankový sbor (generál Källner¹⁰⁶), který byl složen k 18. dubnu 1945 předně z nejrůznějších bojových skupin¹⁰⁷, vytvořených z mnoha zbytků ustupující německé a maďarské armády: např šlo o jednotky tzv. Bojové skupiny „Maďaři a 8.

91 http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovenský_štát; postup Rudé armády viz <http://www.victory.mil.ru/war/maps/078.jpg>

92 Vzhledem k nejzazšímu postupu Rudé armády v oblouku fronty u Levice (německy „Lewnens“, <http://de.wikipedia.org/wiki/Levice>) - viz <http://www.victory.mil.ru/war/maps/078.jpg>

93 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rudoarmějci>

94 německy „Pressburg“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislava>

95 <http://www.victory.mil.ru/lib/maps/02/index.html>; http://ru.wikipedia.org/wiki/Братиславско-Брновская_наступательная_операция; http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislavsko-brněnská_operace

96 Bratislava byla obsazena již 4. dubna a Brno 26. dubna 1945 – viz <http://www.victory.mil.ru/war/maps/078.jpg>

97 http://ru.wikipedia.org/wiki/Братиславско-Брновская_наступательная_операция; celková síla rumunských jednotek operujících na Moravě viz „.../ vojska Rumunské královské armády se 86 tisíci vojáky, 46 tanky, 999 děly a 239 letadly královského leteckého sboru.“, cit. dle http://www.orechov1945.cz/historie_bitvy.htm

98 http://ru.wikipedia.org/wiki/Братиславско-Брновская_наступательная_операция; http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislavsko-brněnská_operace

99 http://ru.wikipedia.org/wiki/Братиславско-Брновская_наступательная_операция; za definitivní ztráty lze především považovat počet mrtvých, nezvěstných, těžce raněných bez možnosti opětovného bojového nasazení atd.; německé ztráty se nepodařilo zjistit.

100 http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodion_Jakovlevič_Malinovskij

101 http://ru.wikipedia.org/wiki/Манагаров,_Иван_Мефодьевич; http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=4747

102 <http://www.victory.mil.ru/rkka/units/03/index.html>

103 http://hrono.ru/biograf/bio_a/atanasiu.php

104 http://cs.wikipedia.org/wiki/Ferdinand_Schörner

105 http://de.wikipedia.org/wiki/Walther_Nehring

106 Källner (<http://de.wikipedia.org/wiki/Källner>) padl 18. 4. 1945 v prostoru obce Sokolnice - německy „Sokolnitz“ (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sokolnice>)

107 http://de.wikipedia.org/wiki/Kampfgruppe#In_der_Wehrmacht

myslivecká divize¹⁰⁸. Tu tvořili mj. vojáci 8. hornoslezsko-sudetoněmecké pěší-
myslivecké divize (generál Philipp a od 1. dubna plukovník Joachim Bergener¹⁰⁹), řada
Maďarů mj. část vojáků z pluků 16. maďarské divize (plukovníci Gyula Keresztes, později
v dubnu 1945 Alajos Pápay)¹¹⁰ a dále různé menší jednotky Waffen SS¹¹¹. V Ratíškovících
se zřejmě také vyskytovaly útvary z Bojové skupiny 271. divize lidových granátníků
(generál Bieber¹¹²).¹¹³ Vzdušný prostor nad obcí měly chránit eskadry náležející k
německé 6. letecké armádě (generál von Greim¹¹⁴).



Legenda: generálové (zleva): Nehring, Managarov, Källner, Safiulin. ZDROJ FOTOGRAFIÍ:¹¹⁵

108 „Ma 8 Jag. Div. (Kgrp)“ viz Operační mapa OKH z 18. 4. 1945 – viz http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg

109 „8. (oberschlesisch-sudetendeutschen) Infanterie-/Jäger-Division“; <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Jagerdivision/8JD.htm>; <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Personenregister/P/PhilippChristian.htm>; <http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?t=144119&f=5>; MITCHAM, W., Samuel: GERMAN ORDER OF BATTLE, VOLUME 2: 291ST-999TH INFANTRY DIVISIONS IN WORLD WAR II, Stackpole Books, USA, Mechanicsburg, 2007, s. 241-242, dostupné on-line http://books.google.cz/books?id=Zz_hX4wmEKAC&lpg=PA242&dq=joachim%20bergener&hl=cs&pg=PA241#v=onepage&q=joachim%20bergener&f=false

110 <http://www.axishistory.com/index.php?id=6476>; Operační mapa OKH z 18. 4. 1945 viz http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg; LUCAS, James: POSLEDNÍ ROK NĚMECKÉ ARMÁDY, Mustang, Plzeň, 1995, s. 36; <http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?f=105&t=174265>;

<http://www.axishistory.com/index.php?id=4200>;

http://www.cskir.extra.hu/images/cikkek_udo/alakulat_68_10_gyalogezred/1920_1945.pdf

111 <http://en.wikipedia.org/wiki/Waffen-SS>; RKM-2011-2012

112 Viz „271. Volks-Grenadier-Division KGr“; MITCHAM, W., Samuel: GERMAN ORDER OF BATTLE, VOLUME 1: 1ST-290TH INFANTRY DIVISIONS IN WORLD WAR II, Stackpole Books, USA, Mechanicsburg, 2007, s. 321, dostupné on-line http://books.google.cz/books?id=P_Q980chke0C&lpg=PP1&dq=MITCHAM%2C%20W.%2C%20Samuel%3A%20GERMAN%20ORDER%20OF&hl=cs&pg=PA321#v=snippet&q=271st%20division&f=false;

Operační mapa OKH z 18. 4. 1945 – viz http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg

113 Viz Operační mapa OKH z 18. 4. 1945 – viz http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg;

LUCAS, James: POSLEDNÍ ROK NĚMECKÉ ARMÁDY, Mustang, Plzeň, 1995, s. 36;

<http://www.axishistory.com/index.php?id=6476>; <http://www.axishistory.com/index.php?id=1193>; <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Jagerdivision/8JD.htm>; <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Infanteriedivisionen/271ID.htm>

114 <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Luftflotten/Luftflotte6.htm>;

http://de.wikipedia.org/wiki/Robert_Ritter_von_Greim

115 <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/7/76/WNehring.jpg>;



ZDROJ OBRÁZKU: mapy.cz

Podle vývoje situace na frontě rozhodlo sovětské velení začít brněnskou fází Bratislavsko-brněnské operace pátého dubna 1945. Pro vlastní útok zvolil maršál Malinovskij citlivé místo německé obrany vzdálené cca 12 kilometrů od styku Skupiny armád Střed a Skupiny armád Jih (generálové Wöhler a Rendulic¹¹⁶), jihovýchodně od Lanžhotu¹¹⁷ a již 7. dubna zde dosáhly útvary Rudé armády po leteckých a dělostřeleckých případech malého, ale důležitého předmostí přes řeku Moravu. Osmého dubna začaly první tvrdé pozemní boje o rozšíření nástupního prostoru sovětských vojsk ve směru na Lanžhot. Němcům se zde dařilo zdržovat rudoarmějce v tuhých střetech až do odpoledních hodin 11. dubna 1945, kdy ustoupili směrem k Břeclavi.¹¹⁸

<http://www.warheroes.ru/content/images/heroes/1hero/ManagarovIvMef.jpg>;

http://image.absoluteastronomy.com/images/topicimages/h/ha/hans_kllner.gif;

<http://www.warheroes.ru/content/images/heroes/1hero/SafiullinGanyBekk.jpg>

116 <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Heeresgruppen/HeeresgruppeSud.htm>;

http://ru.wikipedia.org/wiki/Вёлер,_Отто; http://de.wikipedia.org/wiki/Lothar_Rendulic;

http://www.geocities.com/~orion47/WEHRMACHT/HEER/Generaloberst/RENDULIC_LOTHAR.html;

<http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?f=5&t=160624>

117 německy „Landshut“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lanžhot>

118 HOLOBRÁDEK, Petr: LANŽHOT ZA PROTEKTORÁTU (1938 – 1945), Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, s. 32-38, dostupné on-line

http://is.muni.cz/th/162956/ff_b/Bakalarska_prace.pdf; http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislavsko-brněnská_operace;

Břeclav (německy „Lundenburg“) - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Břeclav>; HRDLÍČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 37-39

Maršál Malinovskij správně vyhodnotil situaci: předpokládal další tuhé boje směrem na severozápad k Brnu, tím také i zpomalování postupu svých vojsk. Proto se rozhodl nepokračovat hned dále, nýbrž chtěl nejprve dostatečně upevnit a rozšířit svůj nástupní prostor za řekou Moravou nenadálým útokem na Hodonín a Rohatec¹¹⁹. Vytvořil by tak druhé předmostí, které by posléze umožnilo vznik souvislé fronty od Lanžhotu až po Hodonín-Rohatec. Do získaného prostoru by byly přisunuty mohutné sovětské svazky po nově vybudovaných nebo opravených mostech, přes které by pak byl rychle obnoven útok na Brno. Přesně k tomuto vývoji situace nakonec také došlo. Malinovskij vydal pokyn velícímu důstojníkovi sovětské 53. armády generálu Managarovovi, aby našel vhodné místo pro překvapivý přechod toku Moravy. Ten se podařilo najít na místě močálovitého lesního terénu směrem od Skalicy¹²⁰ k Rohatci. Menší průzkumná jednotka rudoarmějců použila pro překonání řeky gumové čluny, načež obsadila Rohatec již 12. dubna 1945. Němci byli nejprve zaskočeni: ustoupili. Posléze zaútočili na tento sovětský oddíl celkem dvakrát mj. útvarem Waffen SS. Sověti se ubránili díky operativnímu přísunu posil a obětavé pomoci místních obyvatel. Němci pak vybudovali nový defenzivní bod cca 2km na severovýchod v prostoru Rohatec-kolonie-továrna na čokoládu Küfferle¹²¹ (cca 4,2km jihovýchodně vzdušnou čarou od Ratiškovice), kde odolávali všem drtivým útokům až do 14. dubna 1945¹²². Rudá armáda mezitím dopravila do nového předmostí

119 německy „Rohatetz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rohatec>

120 německy „Skalitz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Skalica>

121 Produkce mj. oblíbených „Kočičích jazýčků“ - http://cs.wikipedia.org/wiki/Kočičí_jazýčky

122 Podnětný a velice detailní popis bojů o Rohatec podle publikace: NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.:

HODONÍN VE VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005, zpracoval publicista vystupující pod jménem „pospec“ – citováno dle diskuse dostupné on-line na

<http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>; „Rohatec. Posádku obce vytvořil koncem března oddíl SS a ochranné policie. Zároveň zde operovali i Vlasovci a Maďaři. Společně s nimi zde byly i rumunské jednotky, jež bojovaly stále na straně Němců. Zde pod vedením Němců byly kopány zákopy a překážky, jež pomáhali dělat i muži z blízkých Sudoměřic (německy „Sudomnerzitz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sudoměřice>, pozn. autora) a samotného Rohatce. Po přiblížení sovětských vojsk k Moravsko-slovenské hranici byly německými ženisty podmínovány všechny mosty v okolí. Jako první byl vyhozen do povětří železniční most směrem na Sudoměřice. Celkově bylo v blízkém okolí zničeno 61 mostů. V Kolonii (část obce) se umístilo německé velitelství. Dne 11. dubna 1945 dopadly v obci první dělostřelecké granáty. Místní občané společně s Rumuny a Vlasovci rozebrali po souhlasu německého velení potravinové skladiště v továrně na čokoládu. Němci vybudovali obranu podél železnice a silnice od Sudoměřic, odkud očekávali útok. Sovětský dálkový průzkum pronikl z 10. na 11. dubna k Rohatci a ukrýl se v místní pastoušce. Rozvědčící 227. střelecké divize (gen. Preobraženskij -

http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6055; divize náležela ke svazkům 57. střeleckého sboru gen. Safiulina - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=457 a 53. armády gen. Managarova -

http://www.generals.dk/general/Managarov/Ivan_Mefodevich/Soviet_Union.html, pozn. autora) pronikli v noci na 12. dubna za úplného utajení do lužního lesa u Malé Búdy na moravský břeh řeky Moravy. Na místě nazvaném „Gebhard“ se přeplavil na gumovém člunu nadporučík Rudé armády a granáty zničil německé kulometné hnízdo, jež mělo kryt tento prostor. Za ním se přeplavila jeho četa a vytvořila menší předmostí. Ženisté pomocí pontonů vytvořili malou lávku po níž přešly zbytky útvaru a další posily. V 9. hodin nečekaně zaútočili na Rohatec. V 10.30 pronikli ke škole vojáci 779. střeleckého pluku 227. střelecké divize, zlikvidovali v kostele německou hlídku a v 11.30 vyvysílali z věže kostela rudou vlajku. Němci se stáhli za železniční trať k nádraží a do Kolonie. Mezitím ženisté

silné motorizované i pěší svazky, které obsadily přístupovou cestu Rohatec-Hodonín v součinnosti s útvary z dalšího předmostí východně od Hodonína v prostoru Očovských louk¹²³ a hodonínského hřbitova¹²⁴. Sovětští vojáci pak postupovali směrem od severovýchodu podél železniční trati do Hodonína, který ještě večer ovládli¹²⁵. Následující den třináctého dubna dokončili rudoarmějci postupující také z jihozápadu obklíčení a vyčištění Hodonína od posledních zbytků německého odporu¹²⁶. Tak došlo k vytvoření souvislé linie fronty Lanžhot-Rohatec. Tento výchozí prostor byl intenzivně

dokázali postavit přes řeku pontonový most, přes nějž dotáhli děla a další techniku, munici a posily. V obci zůstala jen zajišťovací jednotka o 60-ti mužích. Tohoto úspěchu využily jednotky 49. (gen. Terentěv - http://www.generals.dk/general/Terentev/Gurii_Nikitich/Soviet_Union.html, pozn. autora) a 57. střeleckého sboru, 227. a 110. gardové (gen. Ogorodov - <http://www.pobeda1945.su/division/1011>, pozn. autora) a /.../ (navíc 203. střelecké divize gen. Zdanoviče - http://www.generals.dk/general/Zdanovich/Gavriil_Stanislavovich/Soviet_Union.html; všechny výše uváděné útvary náležely k 53. armádě gen. Managarova - <http://www.tashv.nm.ru/BoevojSostavSA/1945/19450401.html>, pozn. autora) a zahájily postup na Hodonín (Rohatec byl první osvobozenou obcí v hodonínském okrese). Němci zahájili od nádraží menší protiútok a postoupili až ke kostelu, odkud shodili rudou vlajku. Sověti, jež si nenechali shození vlajky líbit tvrdě zaútočili a vytlačili Němce za železniční trať do Kolonie a nádraží obsadili. 12. dubna 1945 Němci bylo zajato. Mezitím byl ženisty postaven druhý pontonový most, jež umožnil dostat přes řeku více techniky a vojáků. S dalšími silami se sovětský útok na Hodonín rozšířil i podél železniční tratě na Hodonín. Postup byl zastaven palbou kulometu z dřevozemního bunkru. Kulometné hnízdo se nepodařilo zničit ani přímou dělostřeleckou palbou. Velitel sovětské jednotky vyzval vojáky ke zničení bodu odporu. Přihlásil se gardový voják Vasil Ivanovič Kozakov. Ten s několika granáty pod ochrannou palbou svých druhů se přiblížil k bunkru. Hodil pár granátů směrem ke střílně, ale kulomet pokračoval v palbě. Kozakov se proto přiblížil ke střílně a svým tělem ji zalehl. Jeho druzi přešli do útoku a osádku bunkru zlikvidovali. Cesta na Hodonín byla volná. Dne 12. dubna 1945 večer podnikli Němci další protiútok, jehož cílem bylo zlikvidovat přepravu přes Moravu. Útok byl odražen, za vydatné pomoci místního obyvatelstva, jež pomáhalo dodávat munici a odváželo raněné. Němci se se ztrátami stáhli zpět do Kolonie a továrny na čokoládu Kufferle a do lesa Roztrhánka, kde se tvrdě bránili. 13. dubna 1945 zaútočily sovětské posily na nádraží, ovšem byly odraženy. Němce vypudilo až přivolané letectvo a Katuše. Do večera 14. dubna bylo okolí od nepřítel vyčištěno. Celkové ztráty: -119 zabitých sovětských vojáků; -12 zabitých rumunských vojáků; -6 místních zabito. Německé ztráty nejsou známy, ovšem v kronice se hovoří o stovce mrtvých. (Celkové údaje o ztrátách bojujících stran nemusí být přesné, pozn. autora.) V obci bylo zničeno osm domů, těžce poškozena továrna na čokoládu, nádraží a 152 domů. Sovětským a rumunským ženistům se podařilo za pomoci místního obyvatelstva opravit všechny mosty.“; http://ru.wikipedia.org/wiki/Мангаров,_Иван_Мифодьевич; http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=4747; http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=457; http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6055; http://ru.wikipedia.org/wiki/110-я_гвардейская_стрелковая_дивизия; <http://www.pobeda1945.su/division/1011>; [http://ru.wikipedia.org/wiki/223-я_стрелковая_дивизия_\(2-го_формирования\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/223-я_стрелковая_дивизия_(2-го_формирования)); http://ru.wikipedia.org/wiki/203-я_стрелковая_дивизия; <http://www.tashv.nm.ru/BoevojSostavSA/1945/19450401.html>; http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=2249

123 http://cs.wikipedia.org/wiki/Očovské_louky

124 PŘÍKASKÁ, Jana: HODONÍN V OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE 1939-1945, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, s. 43, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/263840/ff_b/Hodonin_v_období_nacistické_okupace_1939-1945.txt

125 Detailní popis bojů o Hodonín podle publikace: NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.: HODONÍN VE VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005, zpracoval publicista vystupující pod jménem „pospec“ – citováno dle diskuse dostupné on-line na <http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>: „Předehra bitvy: Již 11. dubna 1945 se v okolí řeky Moravy poblíž Hodonínska dala jasně poznat dělostřelecká palba, kterou vedly jednotky Rudé armády a Rumunské královské armády. V té době bylo slovenské město Holíč (německy „Weißkirchen, Holitsch“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Holíč>, pozn. autora) pevně v rukou Rudé armády a jednotky 53. armády (gen. Managarov - http://www.generals.dk/general/Managarov/Ivan_Mefodevich/Soviet_Union.html, pozn. autora) postoupily k obci Kopčany (německy „Koptchan“ - <http://de.wikipedia.org/wiki/Kopčany>, pozn. autora). Německé dělostřelectvo se snažilo palbu opřevzat. To se ale v 8.30 ráno stáhlo ze slovenského území a zaujalo obranu podél řeky Morava a v

zaplňován bojovými svazky 2. ukrajinského frontu pro chystaný úder na Brno.¹²⁷

Čtrnáctého dubna 1945 obnovila Rudá armáda svůj rychlý postup tak, že ještě tentýž den dosáhla Čejkovic¹²⁸ cca 15km vzdušnou čarou od Hodonína (zhruba 16,5km západně od Ratiškovice). Šířka sovětského průlomu v německé obranné linii na řece Moravě již byla v té době přibližně 50km a v dalších dnech se dále zvětšovala. Německé jednotky nicméně stále rudoarmějcům úspěšně odolávaly až do 24. dubna na dlouhém

prostoru Hodonína. Přesně v 9.00 palba přestala a pozorovatel z hodonínské radniční věže hlásil, že se ruské jednotky blíží k řece Moravě. V 11.30 hod. začalo ruské dělostřelectvo a minomety ostřelovat střed Hodonína. K 14. hodině se rozezpívaly i pověsné Kaťuše. Palba přestala v 14.45 hod. Němci ovšem neelkovali a za podpůrné palby ze svých tanků a děl zničili všechny mosty přes řeku. Bylo přerušeno i telefonní a elektrické spojení se slovenskou stranou. Po páté hodině se objevilo nad Hodonínem jedno ruské letadlo, udělalo dva okruhy přes centrum města a odletělo. Po 21. hodině Němci kompletně dokončili vyklizení slovenské strany. Boje a dělostřelecké přepady pokračovaly po celou noc. 12. dubna ještě za tmy se německé jednotky stáhly za Starou Moravu (jedno z ramen řeky Moravy těsně před Hodonínem, pozn. autora) z posledního kousku drženého slovenského území. Po šesté hodině ranní vyhodily zbytek mostů včetně nového jezu s lávkou a pověstného Masarykova mostu. Rusové opět zahájili po šesté hodině palbu z děl. Ta trvala do 10. hodiny. V 8.45 ráno postihl Hodonín nálet ruského letectva, jež bez přestání trval 45 minut. Po něm nastala palba z děl a Kaťuš a zasáhla i prostory, které byly v listopadu 1944 ušetřeny americkým náletem. V 10.23 napadla ruská letadla přemísťující se tanky a vozidla v samotném městě. Po nich přiletěly ruské stíhačky a v nízkém letu postřelovaly prázdné ulice. Kvůli velkým ztrátám Němci vyklidili po krátké přestřelce s průzkumníky RA hřbitov. Ten dostal zásah z 64 těžkých děl a leteckých bomb. Ovšem nebyl obsazen. Útok: Němci zaujali obranu u železniční tratě Hodonín-Přerov, pár set metrů od prvních obydlí. Po 11. hodině palba dělostřelectva utichla na obou stranách. Ta se po poledni ve 12.45 znovu obnovila a zasáhla do ní i letadla a Kaťuše. Jednotky 203. střelecké divize (gen. Zdanovič - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=2249, pozn. autora) RA zahájily boje o přístupy k lesu. Hřbitov byl kompletně obsazen v 14.00 a zároveň Rusové obsadili i silnici Rohatec-Hodonín. Rusové obsadili jižní stranu severní dráhy a očekávali posily. Rusové zařídili na hřbitově telefonní stáb a předsunuté velitelství. Rusové, co si zajistili další posily a podporu, postupovali opět do centra města. Tomuto postupu předcházel krátký nálet letadel a bubnová palba dělostřelectva RA. O půl třetí byl obsazen po bojích s německou pěchotou (spíše hlídky očekávající postupující rusy a měly se hned stáhnout) prostor Mrkotánek až k železničnímu prostoru. Tím se dostali k dnešní Marxově ulici. V 16.30 zahájili přímý postup do města a kompletně obsadili Marxovu ulici. Němci zaujali obranu v lesích na Pánově. Přibližně ve stejné době se dostaly přes řeku i jednotky poručíka Ilajeva a pronikly ke Staré Moravě. Němci se tvrdě bránili na tzv. Kypě-umělem pahorku, jež byl tvořen vytěženou hlínou při regulaci řeky Moravy v předchozích letech. Rusové dotáhli podle pamětníků jedno dělo a minomety. Němci byli donuceni se stáhnout. V 16.45 se německé krycí jednotky stáhly z oblasti Rybářů a vyhodily za sebou most. O půl páté postihl jižní část města (dnešní Jižní ulice a okolí Brandlovy ulice) další dělostřelecký přepad. Sověti pronikli do dnešní Štěpnice a z druhé strany začaly postupovat další jednotky RA společně s Rumunskými jednotkami z jihu od Staré Moravy. Němci se stáhli na další obrannou linii polesí Černé bláto, ke Studené chodbě a k Červeným domkům. V 18.50 opět propukla další dělostřelba, jež ale město už přestřelovala. Okolo 19. hodiny obsadili Rusové cukrovar a zajali zde asi 30 německých vojáků (Wehrmacht). Odtud postupovali k radnici, kde se odehrál hodinový boj se zakopanou pěchotou SS. Střed města byl kompletně obsazen po 20. hodině. V samotném Hodoníně se opět zakopali vojáci RA v očekávání dalšího protiútku. Ten nepřišel a město se probouzelo do prvního dne, kdy se jeho občané mohli ve vzduchu nadechnout svobody. K dobytí Hodonína blahopřál jednotkám 53. armády i samotný Stalin. Bitva o Hodonín byla přímo ukázková akce, kdy Rusové přesvědčili nepřítele o tom, že půjde o přímý útok. Bleskově jednotky RA pronikly pozicemi mimo město a obsadily okolní vesnice, což prakticky dostalo Hodonín do neúplného obklíčení. Dne 23. dubna opět otevřela většina obchodů v Hodoníně a do 30. dubna bylo opět zprovozněno i železniční spojení. Poslední náznaky války nad Hodonínem se objevily když se snesla německá stíhačka nad jižní částí města a u Lužic byla sestřelena sovětskými stíhači. Následky bitvy: Bylo zničeno 62 mostů, na železničním nádraží bylo vše zařízení výbušninami zničeno. Dopravu blokovalo 6 lokomotiv a z tisícovky vagónů zůstalo asi 250 nepoškozeno. Do 2. května bylo spojení obnoveno na trase Hodonín-Moravský Písek (http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravský_Písek, pozn. autora). Velké škody utrpělo zemědělství. Buď Němci či rusy bylo z okresu odvečeno nad 2500 koní a 700 hřibat. Bylo ukradeno přes 1000 ks hovězího dobytka. Z počtu 2662 budov ve městě bylo 143 kompletně zničeno, 121 těžce poškozeno, střední škody jako zničení střech či zdí mělo 334 budov a lehké poškození utrpělo 1407 budov včetně radnice.

severním úseku svých postavení táhnoucích se od slovenských hranic až po Rosice¹²⁹. Maršál Malinovskij však v této době již vůbec nedbal nebezpečí potenciálního klešťového útoku německých sil z jihu a severu na své armády roztažené posléze vzdušnou čarou od Hodonína až do hloubky sedmdesáti kilometrů. Mohlo totiž hypoteticky dojít ke spojení německých divízií postupujících od rakouských hranic a od Bzence¹³⁰ nebo jiného moravského města a k obklíčení, zničení sovětských vojsk nahromaděných v získaném prostoru za řekou Moravou. Místo takové opatrnosti dal velitel 2. ukrajinského frontu přednost soustředění svých hlavních sil pouze ke splnění hlavního úkolu: co nejrychlejšího dobytí Brna. Přeci jen se blížil konec války a německé velení nemělo ani myšlenky - natož síly - na podobnou útočnou obklíčovací operaci hodnou např. let 1941-1942. Vždyť Vídeň¹³¹ padla již 13. dubna. Brno nakonec po tuhých bojích 26. 4. 1945.

Osvobození okresu Hodonín stálo mnoho životů: v době bojů zahynulo 39 občanů Hodonína, 1179 vojáků RA a 552* vojáků Rumunské královské armády. První vzpomínková slavnost na osvobození města se konala 17. března 1946. /.../ Německé ztráty za 13. duben 1945: ** V samotném Hodoníně bylo 130 německých vojáků zabito a 350 zajato. U silnice Rohatec-Hodonín zabili vojáci 227. střelecké divize (gen. Preobraženskij - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6055, pozn. autora) nad 50 německých vojáků a 19 zajali. Na Pánově (místní část Hodonína) bylo zabito 40 vojáků Wehrmachtu a SS. Nežjištěný počet Němců byl zajat v bývalém UP závodě (viz <http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=30>, pozn. autora). Internováno bylo po válce 471 osob-civilisté. Z toho bylo 28 Rakušanů, 62 říšských Němců, 8 sudetských Němců, 1 Slovák (Celkové údaje o ztrátách bojujících stran nemusí být přesné, pozn. autora). Ruské a rumunské jednotky: /.../ 53. armáda gen. por. I. M. Managarova. Počátkem dubna 1945 měla ve stavech 30 370 vojáků (ve dvou střeleckých sborech), 49. (gen. Terentěv - http://www.generals.dk/general/Terentev/Gurii_Nikitich/Soviet_Union.html, pozn. autora) a 57. střelecký sbor (gen. Safiulin - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=457, pozn. autora) s 25. tankovým plukem s 41 tanky, 11. dělostřeleckou divízí s 577 děly, minomety a raketomety, 461. motorizovaným pontonovým plukem, 27. PL dělostřeleckou divízí a 54. ženijní brigádou (skutečný počet všech útvarů byl reálně k 1. dubnu 1945 větší – viz <http://www.tashv.nm.ru/BoevojSostavSA/1945/19450401.html>, pozn. autora). Operačně zde byla podřízena 1. rumunská královská armáda (gen. Atanasiu - http://hrono.ru/biograf/bio_a/atanasiu.php, pozn. autora) složená z 4. armádního sboru (gen. Boiteanu, od 9. dubna gen. Filip - <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=153>, pozn. autora), 2. (gen. Iordăchescu - <http://reocities.com/motorcity/freeway/7333/d2m.html>, pozn. autora) a 3. horské divize (gen. Leonard a od 8. 4. 45 gen. Demetrescu – <http://reocities.com/MotorCity/freeway/7333/D3M.html>, pozn. autora), 2. pěší divize (gen. Voicu - <http://www.worldwar2.ro/arr/?article=174>, pozn. autora) a 1. dělostřelecký pluk. Dále 7. armádní sbor (gen. Vartejanu - <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=156>, pozn. autora) složený z 10. (gen. Camarasu - <http://www.worldwar2.ro/arr/?language=ro&article=182>, pozn. autora) a 19. pěší divize (gen. Mosiu - <http://www.worldwar2.ro/arr/?article=188>, pozn. autora), 9. jezdecké divize (gen. Popescu - <http://reocities.com/MotorCity/freeway/7333/D9C.html>, pozn. autora), 7. dělostřeleckého pluku s podpůrnými jednotkami, 1. královský gardový pluk, část 2. tank. pluku, 1. samostatný protitankový pluk a 9. PL oddíl. Ze vzduchu je podporovaly letadla /.../ celkem 216 stíhacích letadel. 5. letecká armáda (gen. Gorjunov – <http://www.victory.mil.ru/rkka/units/03/index.html>, pozn. autora) /.../. *celkové ztráty na Jižní Moravě. **ztráty pouze v Hodoníně či blízkém okolí náležícím do katastru obce.“*

126 HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 47

127 PŘÍKASKÁ, Jana: HODONÍN V OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE 1939-1945, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, s. 40-44, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/263840/ff_b/Hodonin_v_obdobi_nacisticke_okupace_1939-1945.txt; HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 15-19, 44-48

128 německy „Czeikowitz“ - [http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejkovice_\(okres_Hodonín\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejkovice_(okres_Hodonín))

129 německy „Rossitz“ - [http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_(okres_Brno-venkov))

130 německy „Bisenz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bzenec>

131 německy „Wien“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wien>

„Pevnost Olomouc“¹³² ale např. až osmého května teprve v souvislosti s podpisem bezpodmínečné kapitulace německé armády¹³³.¹³⁴

Zatím museli obyvatelé Ratíškovic přetrpět blízkost fronty. Bylo nutné vydržet několik dní neustálého ohrožení života až do 18. 4. 1945, kdy Němci obec definitivně vyklidili. Vždyt' od výše zmiňovaného prvního útoku Rudé armády na Rohatec (12. 4. 1945), blízkou čokoládovnu a zahánání Němců na sever do místních lesů (14. 4. 1945) směrem k Ratíškovicím zuřily boje jen několik kilometrů daleko. Sověti ovšem příliš nespěchali s generálním útokem na hustými lesy obklopené Ratíškovice a spíše se nejprve omezili na letecké nebo dělostřelecké přepady doplněné o průzkum bojem nebo dílčí operace s malými posuny bojové linie. Jejich hlavní síly postupovaly na Brno a již dávno odřízly Ratíškovice od západu. Například obec Čejč¹³⁵, důležitý silniční a železniční uzel ležící cca 15km západně od Ratíškovic, byl dobyt 15. dubna. Severní fronta zkrátka zatím nebyla prioritou. Rudoarmějci zde většinou jen dorovnávali místy kostrbatou bojovou linii dle postupu Rudé armády v brněnském směru. Štábní kapitán Československé armády¹³⁶ Rudolf Hrdlička o tom po válce napsal: „*Postup na sever od Hodonína byl mírný: zřejmě kryl jen pravý bok útočné sestavy.*“ „*I v povodí řeky Moravy na sever od Hodonína tlak sovětských armád nedosahoval intensity bojů v brněnském prostoru.*“¹³⁷

Útvary 53. armády¹³⁸ tlačily na Ratíškovice převážně z jihu po komunikacích vedoucích z Rohatce, Hodonína a z jihovýchodu přes místní lesy na Vacenovice a Vracov.

132 německy „Olmütz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Olomouc>

133 http://en.wikipedia.org/wiki/German_Instrument_of_Surrender

134 HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 18-33;

http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislavsko-brněnská_operace; Operační mapa OKH z 18.4.1945 – viz

http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg; <http://www.victory.mil.ru/war/maps/078.jpg>

135 německy „Czejsch“ nebo „Tscheitsch“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejč>

136 http://cs.wikipedia.org/wiki/Československá_armáda

137 HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 19, 30

138 Na osvobození Ratíškovic se podílely tyto útvary 53. armády gen. Managarovova

(http://www.generals.dk/general/Managarov/Ivan_Mefodevich/Soviet_Union.html): vojáci „57. střeleckého sboru

(gen. Safiulin - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=457, pozn. autora), 1. gardové výsadkové

(plukovník Sobolev - http://ru.wikipedia.org/wiki/1-я_гвардейская_воздушно-десантная_дивизия, pozn. autora)

a 227. střelecké divize (gen. Preobraženskij - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6055, pozn. autora)“

- viz detailní popis bojů o Hodonín podle publikace: NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.: HODONÍN VE

VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005, který zpracoval publicista

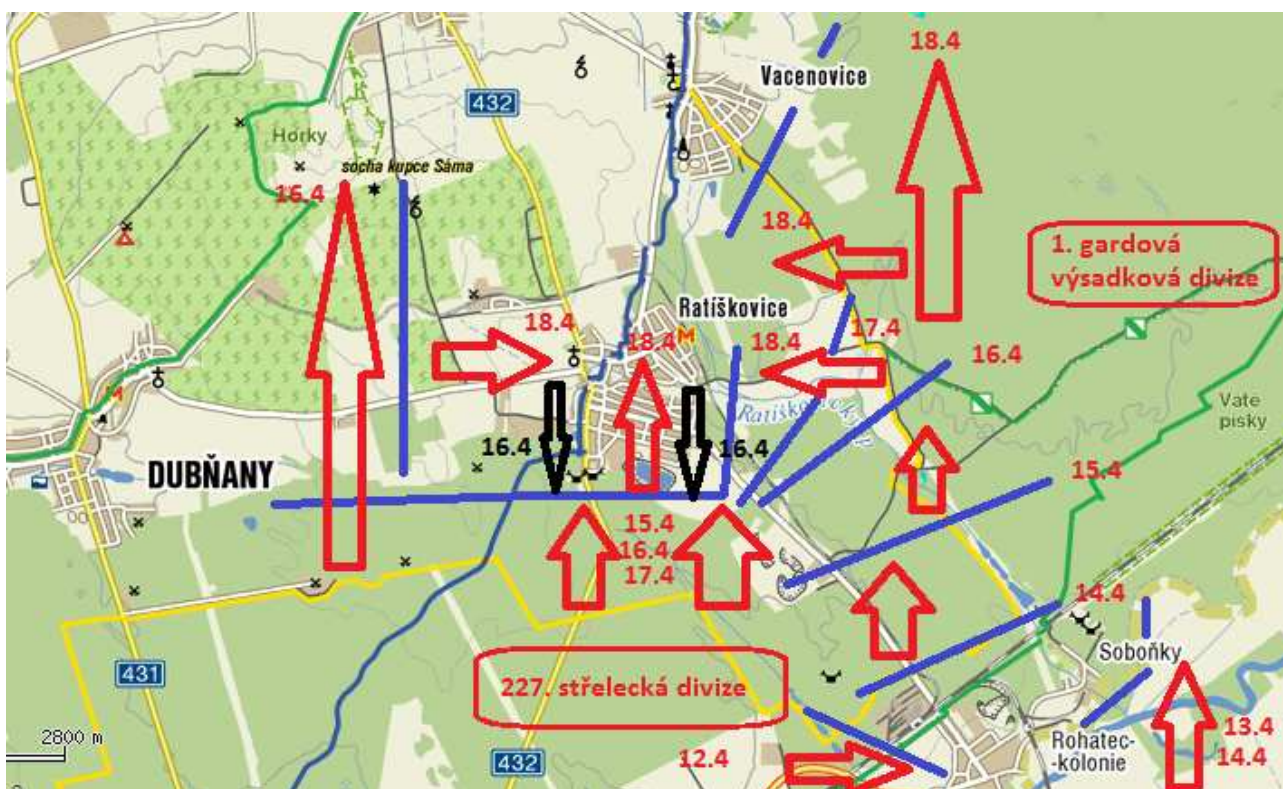
vystupující pod jménem „pospec“ – citováno dle diskuse dostupné on-line na

<http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>; viz také Operační mapa OKH z 18. 4. 1945 – viz

http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg; <http://www.rkka.ru/handbook/bs/sd.xls>;

http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6670; <http://www.vdd-1.narod.ru/combatway.html>

Boje v terénu plném přírodních překážek u Ratíškovic znamenaly také dílčí úspěchy pro německou stranu. Od prvních dnů zápasu o Ratíškovice utrpěli sice Rusové několik porážek jako např. v prostoru mysliven na jihu obce (16. 4. 1945) nebo na různých místech v okolních lesích (např. les Vypálenka), nicméně sovětský postup nebyl ani zde nikdy na dobu delší než 48 hodin zcela zastaven. Německé velení pak stálo před nelehkým rozhodnutím. Ačkoliv se mu dařilo Ratíškovice uhájit, tak rudoarmějci obec obešli a obklíčili z jihu, západu i východu. Jedinou únikovou cestu nakonec představoval sever, kam také 18. dubna německá armáda ustoupila, aby zabránila obklíčení svých útvarů rozmístěných v Ratíškovicích. Němci tak opět zkrátili linii fronty a drželi se v severní obranné linii kopců u Vracova¹³⁹ (cca 8km vzdušnou čarou severně od Ratíškovic), v Bzenci, Vlkoši¹⁴⁰ až po Kyjov (cca 10km vzdušnou čarou od Ratíškovic). Zde probíhaly urputné boje do 28. dubna, kdy byla i tato německá obrana zničena.¹⁴¹



ZDROJ PODKLADU OBRÁZKU: mapy.cz

¹³⁹ Vracov byl obsazen Rudou armádou 18. 4. 1945, nicméně německá bojová postavení byla stále v bezprostředním okolí obce – viz HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 59-60

¹⁴⁰ německy „Wilkosch“, „Wlkosch“ - http://de.wikipedia.org/wiki/Vlkoš_u_Kyjova

¹⁴¹ HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 18, 19, 30, 56-62; RKM-2011-2012; <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>; viz diskuse on-line na <http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0> vycházející z publikace NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.: HODONÍN VE VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005

Detailní popis bojů o Ratiškovice byl zveřejněn např. v diskusi na serveru www.panzernet.net: „Ratiškovice. Když byly ve Strážnici vystřídány sovětské jednotky rumunskou armádou, mohly jednotky 57. střeleckého sboru, 1. gardové výsadkové a 227. střelecké divize postupovat na Ratiškovice, aby mohly zabezpečit postup sovětských vojsk na Brno. Válka pro Ratiškovice začala 11. dubna. V obci byl velký provoz a hluk. Jedny jednotky postupovaly směrem na frontu, aby mohly nahradit ty co odjíždějí. Němci v obci zřídili i obvaziště a začali přijíždět zranění z fronty. V 21. hodin přilétlo nad obec letadlo a delší dobu kroužilo nad obcí. Lidé vyšli před domy a pozorovali jej. V tom začaly padat bomby a zasáhly tři domy. Jeden místní byl zabit, tři těžce a jeden lehce zraněn. Mezi lidmi vznikla panika a během noci někteří se začali stěhovat do dolů Vlasta, Tomáš a Theodor. Zde měli horníci připravené pryčny a kamna pro vaření. Během noci přijelo do obce německé dělostřelectvo, zamaskovalo se a zaujalo pozice na kraji lesa a mezi domy. Ráno 12. dubna 1945 nad obcí kroužila sovětská letadla a bombardovala obec, při čemž zahynul jeden místní. Do obce přišli frontovní vojáci a SS. V pátek 13. dubna byl poměrně klid. Do obce přijeli tankisté SS z Drážďan¹⁴². Dopoledne se zvýšila letecká činnost, byl bombardován les Doubrava a napadány kolony na silnicích. Odpoledne byla slyšet dělostřelecká palba. Dne 13. dubna začala 1. gar. výsadková divize útočit směrem na Soboňky. V noci na 14. dubna se 3. gardový výsadkový pluk¹⁴³ přepravil přes řeku Moravu na Malý Závidov, 1km jižně od Soboněk. /.../ Za 14. duben 1945 ztratila 1. gard. výsadková divize dva vojáky a 32 bylo zraněno. Němci ztratili nad zabitých 50 vojáků a 33 bylo zajato. 227. střelecká divize se soustředila v lese severně od Rohatce a zahájila postup přes les na Ratiškovice, zahynulo 8 vojáků a 21 bylo zraněno. Podařilo se zajmout dva Němce. V Ratiškovících bylo od rána slyšet střelbu z lesa okolo silnice směrem na Hodonín a na obec začaly padat první dělostřelecké granáty, jež byly zaměřeny na kostel, kde měli Němci pozorovatelnu. Neděle 15. dubna 1945 - od rána byla silná dělostřelecká palba, vyhořely dvě stodoly, cihelna a hájovna. Vojáci 227. střelecké divize pronikli k cihelně. V pondělí 16. dubna Němci provedli protiútok za pomoci obrněných vozů. Dva domy za bojů u hájovny vyhořely. Příslušníci SS dva Sověty zajali, svázali drátem a hodili do hořícího stohu. Místního chlapce, jež ukazoval cestu Rudoarmějcům zastřelil německý odstřelovač. Boj o les Vypálenka trval již druhým dnem, výsadkářům se podařilo

142 německy „Dresden“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Drážďany>

143 Velitel podplukovník Gromov (Garvart) - http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=11939

postoupit asi 1km severně od železniční tratě, směrem na Rúdnický mlýn. Bylo zabito sedm a zraněno bylo 18 a bylo zajato sedm německých vojáků. Jednotkám 227. střelecké divize se podařilo zastavit německý protiútok u silnice na Hodonín 500 metrů jižně od obce. 570. střelecký pluk dostal rozkaz, přesunout se na levé křídlo divize, obejít Ratíškovice severozápadně a přetnout silnici Ratíškovice-Vacenovice. 15. dubna padlo osm vojáků střelecké divize a 23 jich bylo zraněno. V pondělí 16. dubna boje pokračovaly směrem k jižní části obce, k myslivně a cihelně. Výsadkáři se přemístili během noci více směrem zprava, v nočním boji došlo více k boji muže proti muži, kdy se používaly spíše častěji útočné nože, než střelné zbraně. Sověti pronikli 1km jihovýchodně od mlýna. Zahynulo 13 gardistů, zraněno bylo 42 a bylo zabito nad 60 Němců. Jednotky 227. střelecké divize a 779. střeleckého pluku se dostaly k jižnímu okraji obce. 570. a 777. střelecký pluk přetnul silnici na Dubňany a obsadily kótu 264m Náklo. Zahynulo šest vojáků a zraněno jich bylo 25. V úterý 17. dubna se začalo bojovat o jižní část obce a střelba z ručních zbraní se ozývala odevšad. Sovětská bitevní letadla bombardovala severní část obce a zapálila zařízení na dole Theodor. Výsadkáři obsadili dvůr Rudník a kótu 207m. Zahynulo 17 rudoarmějců, 40 bylo zraněno a byli zajati 4 Němci. Vojáci 227. střelecké divize obsadili jižní okraj obce a 777. střelecký pluk postoupil až na kótu 186m jižně od Mistřínského mlýna. Padlo sedm vojáků, 14 bylo zraněno a byli zajati dva Němci. Během noci na středu 18. dubna začali příslušníci SS vyklízet Ratíškovice, za svítání zahájily jednotky Rudé armády ze všech stran útok. Výsadkáři postupovali od lesa Rudníčku a pěchota od jihu a jihozápadu. Ráno byla obec obsazena a v 9.00 zavlála na škole československá vlajka. Sovětští vojáci pokračovali v útoku, 1. gar. výsadková divize ve směru na Vacenovice, Vlkoš, Skoronice a Mistřín-Svatobořice. Během bojů zahynulo deset občanů, bylo zničeno osm domů, jeden kostel dostal 22 zásahů. V obci bylo pohřbeno 16 vojáků Rudé armády a sedm rumunských. Celkové ztráty: -68 mrtvých sovětských vojáků; -217 sovětských vojáků zraněno; -2 sovětští vojáci zajati; -110 mrtvých Němců; -78 Němců zajato.“¹⁴⁴

144 Celkové údaje o ztrátách bojujících stran nemusí být přesné. Citováno podle publikace: NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.: HODONÍN VE VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005, na základě zpracování publicisty vystupujícího pod jménem „pospec“ – viz diskuse on-line na <http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>



ZDROJ OBRÁZKU: Operační mapa OKH z 18. 4. 1945¹⁴⁵

Legenda: 1/ Hodonín; 2/ Rohatec; 3/ Ratíškovice; 4/ Vracov; 5/ Kyjov; 6/ Čejč;
/7 Lanžhot; 8/ Břeclav

Oficiální dějiny obce Ratíškovice popisovaly dubnové události roku 1945 takto:

„V roce 1945, v době Velikonočních svátků¹⁴⁶, už bylo slyšet dunění děl ze slovenské strany. Všichni si připravovali úkryty, kde by mohli strávit přechod fronty naší obcí. Někteří doma ve sklepech, jiní v lese Rudníčku, v Doubravě, někteří až u kapličky Panny Marie. Horníci chystali kryty v dolech Tomáš, Vlasta a Theodor. Od 4. do 6. dubna postupovali naši obcí směrem ke Kyjovu Maďarští vojáci¹⁴⁷. Pak se objevili Němci. Čím

¹⁴⁵ http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg

¹⁴⁶ Prvního a druhého dubna 1945 – viz <http://calendar.zoznam.sk/easter-cz.php?hy=1945>

¹⁴⁷ Šlo zřejmě o vojáky z pluků 16. maďarské divize pod velením plukovníka jménem Gyula Keresztes, později v dubnu 1945 přejal velení plukovník Alajos Pápay - <http://www.axishistory.com/index.php?id=4200>

dál víc byly vidět záblesky ohňů z nejbližšího okolí, detonace po vyhazování mostů.... 9. dubna po silnici od Hodonína a od Rohatce pak ulicí Řádky ustupovaly první části bojující německé armády¹⁴⁸. 11. dubna večer začalo nad obcí hrčít letadlo, ozvaly se ohlušující rány a dopadat bomby. Bylo zničeno několik domů v okolí křižovatky na ulici Hradčany (dnes Rohatecká a Školní). Bombardování bylo i v příštích dnech, lidé nechávali doma opuštěná hospodářství a dobytek a stěhovali se do krytů a do dolů. Jen v dole Theodor bylo asi 1500 lidí, podle uč. Sedláčka „...se v těchto strastiplných dnech v podzemí také narodila 3 děvčátka a porodní babička je pokřtila na Marie Theodory.“ Němci postavili děla u padělků za humny, v boří u cesty k Vacenovicím, u Zbrodku, na fotbalovém hřišti a také v tzv. staré cihelně za ulicí Hradčany (dnes Rohatecká). 13. dubna až do 10. hod. večer trval další nálet. Obcí projížděli tankisté SS, silnice od Hodonína až ke kostelu je stále pod dohledem letců Rudé armády, kteří střílí z palubních zbraní na ustupující jednotky. 14. dubna bylo slyšet ostrou palbu u cihelny a u myslivny. Ten den byla také pochována na hřbitově první oběť náletu. Místní farář dp. Valoušek zařídil rychlý obřad. Z desek byla udělána narychlo rakev, hrob ještě ani nebyl pořádně vykopán, nad hlavami účastníků pohřbu hvízdaly střely. Večer se pak rozpoutala kanonáda, která trvala až do 11. hodin. 16. dubna podnikli Rusové útok z lesa od myslivny a dostali se až do několika prvním domům. Z druhé strany silnice byli Němci, kteří na tato stavení házeli zápalné bomby. Dva z raněných Rusů byli druhého dne nalezeni mrtví u Zemánků čp. 155 (Němci byli krutí - svázali je ostnatým drátem a položili nohama směrem k balíku slámy, který zapálili. Mladí Rusové se tak postupně od nohou pekli a po celou dobu museli cítit bolest.) Odpoledne po náletu shořelo úplně povrchové zařízení na dole Theodor u milotické silnice. V úterý 17. dubna se už neodvážil nikdo pohybovat venku. Kolem 7. hodiny večer už ozbrojení němečtí vojáci postupovali ulicí Dědina, pásy nábojů kolem krku, opasky plné zavěšených granátů. Střelba byla až do 11. hodin. Kolem půlnoci se objevili na severní straně obce směrem od Rudníčka první hlídky rudoarmějců¹⁴⁹, které v domě Martina Frolce č. 556 zajali několik ukrytých Němců. Podle ratiškovické kroniky „... 18. dubna 1945 po půlnoci a v časných ranních hodinách už vítali někteří naši občané první rudoarmějce, kteří naši

148 První tanková armáda generála Nehringa - [http://en.wikipedia.org/wiki/1st_Panzer_Army_\(Germany\)](http://en.wikipedia.org/wiki/1st_Panzer_Army_(Germany))

149 Šlo nejspíše o vojáky 3. gardového výsadkového pluku podplukovníka Gromova (Garvarta) – viz http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=11939 - ze svazků 1. gardové výsadkové divize (plukovník Sobolev - http://ru.wikipedia.org/wiki/1-я_гвардейская_воздушно-десантная_дивизия) - viz detailní popis bojů o Hodonín podle publikace: NEDBAL, Lubor; HYNEK, Miloš a kol.: HODONÍN VE VÁLCE A OKUPACI V LETECH 1939-1945, Město Hodonín, Hodonín, 2005, který zpracoval publicista vystupující pod jménem „pospec“ – citováno dle diskuse dostupné on-line na <http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>

obec konečně osvobodili. ...Jaká radost zachvátila nás všechny, nelze ani povědět. ...Po Němcích už ani památky. ...Na obecním domě byla vztyčena československá a ruská vlajka. ... Mnozí z pláčem se shledávali se svými drahými a se svými opuštěnými domy, z nichž některé byly přímo vyrabovány. ...Několik domů bylo vyhořeno do základů i s veškerým obytným i hospodářským zařízením. ... V celé obci to bylo více než 300 domů a ještě více bytového zařízení. ...Smutný byl pohled i na náš kostel, který byl od střel a granátů značně poškozen....“ V kostele byla mimo jiné také proražena chrámová klenba, poškozen ciferník a okna, střepiny granátu se rozstříkly uvnitř kostela. Chrám byl ale narychlo očištěn a již příští neděli 22. dubna se mohly konat služby Boží jako obvykle. Hned v prvních dnech osvobození bylo také nutné vyhledat a pochovat všechny padlé vojáky. Němci byli zakopáni na tom místě, kde je lidé našli; ruské a rumunské vojáky odnášeli na hřbitov /.../. Celkem tady bylo pochováno 16 ruských a 7 rumunských vojáků¹⁵⁰. Mezi ruskými byl i pilot, který havaroval na poli na dílech¹⁵¹. Tito vojáci pak byli v zimě 1945-46 exhumováni a převezeni do Hodonína ke společnému pohřbení. Z našich občanů při přechodu fronty byli zabiti nebo následkem těžkého zranění podlehlí následující: Blaha Stanislav č. 345, Brablec Oldřich - vedoucí potravního spolku Konsum, Kordula Jan č. 254, Kotásková Frant. č. 255, Křížek Josef č. 277, Lokaj Milan č. 263, Přibilová Josefa č. 352, Zemánek Jan č. 515, Kordula Frant. č. 251 byl zabit v Praze při květnovém povstání¹⁵², 16letý Macek Stanislav č. 118 byl zabit při manipulaci s nevybuchlou minou. 5. března 1940 byl gestapem zatčen František Dekař, obuvnický mistr z domu čp. 159 v ul. Řádky - zemřel při evakuaci koncentračního tábora Neuengammen u Hamburku¹⁵³. Jaroslav Kotásek čp. 72 uprchl do výcvikového tábora v Anglii, kde dosáhl hodnosti poručíka - byl zastřelen Němci 16. 6. 1944 v

150 Pravděpodobně šlo o padlé rumunské vojáky z 10. pěší divize (generál Mihail Camarasu - <http://www.generals.dk/general/Camarasu/Mihail/Romania.html>) patřící ke svazkům VII. (gen. Vartejanu, od 9.4. gen. Niculescu-Cociu - <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=156>) a později IV. rumunského sboru (gen. Boiteanu, od 9. dubna gen. Filip - <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=153>) a 1. rumunské armády (gen. Atanasiu - http://hrono.ru/biograf/bio_a/atanasiu.php); divize mj. útočila 19. dubna 1945 z lesa od Rohatce směrem na Bzenec. Obecně podle vyprávění pana RKM nejprve ruské jednotky obsadily prostor největšího německého odporu a postupovaly dále. Na jejich místa pak byli posíláni Rumuni jako útvary druhého sledu. Viz - HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 60, 62; RKM-2011-2012;; http://en.wikipedia.org/wiki/Mihail_Cămărașu; <http://www.worldwar2.ro/art/?language=ro&article=182>; <http://www.tashv.nm.ru/BoevoiSostavSA/1945/19450401.html>; <http://www.tashv.nm.ru/BoevoiSostavSA/1945/19450501.html>

151 Jde pravděpodobně o událost z konce dubna 1945, kterou popisuje Milotická kronika: „27. 4. havarovalo na vacenovských polích směrem k Ratiškovcím dvoumotorové ruské letadlo. Raněný pilot byl ošetřen rumunským lékařem.“ - viz <http://www.milotice.cz/kronika/01/1945.htm> – viz také dále v textu příběh pana RKM

152 http://cs.wikipedia.org/wiki/Pražské_povstání

153 <http://www.kz-gedenkstaette-neuengamme.de>

Myslibořicích¹⁵⁴. Antonín Hebron čp. 58 byl jako funkcionář Sokola zapojen do odbojové činnosti; 16. 10. 1941 byl zatčen a zemřel 12. 7. 1942 v koncentračním táboře Mauthausen. Vít Příkaský čp. 118, župní náčelník Orla, byl zatčen 12. 10. 1941 a zemřel 1. 7. 1942 v Mauthausenu. Jeho manželka Anežka Příkaská a 12letá dcera zemřely při náletu na Hodonín. Tam také zahynul Ladislav Šťastný čp. 181, Antonín Foltýn čp. 376, Antonín Příkaský čp. 196 a Jaroslav Měchura čp. 196. V neděli 23. října 1948 byl v parku před farou odhalen nový pomník obětem II. sv. války, který nechali zbudovat místní horníci. V roce 1968, v průběhu oslav Velké říjnové socialistické revoluce (VŘSR)¹⁵⁵ byl v dnešní ul. Sportovní slavnostně odhalen pomníček upáleným rudoarmějcům. Byl postaven z podnětu a na náklady Okresního svazu mládeže, jehož členové objevili zápis velitele, ve kterém vzpomíná padlého komsomolského funkcionáře. Datum na pomníčku je pravděpodobně o den zmýlené, asi se jedná o datum, kdy byla smrt hlášena na velitelství, protože osvobození Ratiškovice bylo v noci na 18. 4. 1945.¹⁵⁶

Nyní se podívejme na obsazení Ratiškovice Rudou armádou podle vyprávění pana RKM: *Ještě před osmnáctým dubnem 1945 si hlavně dobře pamatuji na časté nálety sovětského letectva. Později jsem se dozvěděl, že šlo o letouny typu Iljušin Il-2 „Šturmovik“¹⁵⁷, které chránily stíhačky typu Jak¹⁵⁸. Přál bych vám to vidět, když jsem jako kluk sledoval z kopce¹⁵⁹ útok Iljušinů s opancěřovaným spodkem na cestu plnou nahromaděné německé bojové a transportní techniky. Ty kulometry a kanóny v křídlech sovětských strojů: to byl hukot. Patnáct ruských letounů rozsekalo vozidla německého praporu na kusy. Hakly¹⁶⁰ začaly hořet a vybuchovat. Rozstříleli celou německou kolonu. Vojáci Wehrmachtu i příslušníci Waffen SS se rozutekli a poschovávali do*

154 německy „Missliboržitz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Myslibořice>

155 <http://cs.wikipedia.org/wiki/VŘSR>

156 <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

157 http://cs.wikipedia.org/wiki/Iljušin_Il-2

158 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jakovlev>; viz také „Sovětské letectvo bylo schopno k 8. 4. 45 nasadit tato letadla: Jak IM, Jak 3, Jak 7, Jak 9 (od 6. a 13. gardové stíhací divize, 331. stíhací letecké divize), La-5FN a La-7 (od 14. gardové stíhací divize a 279. stíhací divize). Celkem 216 stíhacích letadel. Bitevní letectvo bylo tvořeno letadly Il-2 s nosností 400kg bomb (od 4., 7. a 12. gardové letecké divize a 264. bitevní letecké divize). Celkem 190 bitevních letadel. Z bombardérů šlo o 55 Po-2* (312.NLBAD) a nezjištěný počet středních bombardérů A-20 Boston*.“, cit. dle http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínkem

159 Na hodonínsku bylo takové nebezpečné pozorování válečných bitev velice oblíbené. Viz např. HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 58: „Obyvatelstvo se uchýlilo jednak do sklepů, jednak na kopec „Zabiják“, odkud pozorovalo průběh bitvy.“

160 Vžitě označení pro různé typy německých obrněných transportérů viz např. „SdKfz 251“ - http://cs.wikipedia.org/wiki/SdKfz_251

příkopů¹⁶¹. Rusové v našem okrese provedli takový nálet vícekrát¹⁶². Nikdy jsem ovšem neviděl, že by jejich letadla střílela po ustupujících německých civilistech.¹⁶³

RKM: *Jednotky německé armády v těch dubnových dnech čtyřicátého pátého roku často jezdily přes naši vesnici všemi směry. Viděl jsem jejich obrněné transportéry „Hakl“ s plachtou nahoře a kulometry na korbách, ze kterých stříleli po letadlech. Bylo u nás také německé dělostřelectvo, pěchota od Wehrmachtu i od Waffen SS a jako důležitá podpora jeden „Tiger“¹⁶⁴. Tenhle těžký tank se často přesunoval mezi jednotlivými úseky fronty. Posléze dostal zásah u Milotic při sovětském leteckém přepadu. V Ratíškovcích měla ještě také pozice 88mm protiletadlová baterie¹⁶⁵. Stanoviště dalekonosných děl bylo až u Kyjova¹⁶⁶. Ruští i němečtí dělostřelci nestříleli jen tak do dědiny na jakékoliv cíle, jelikož respektovali rozkaz šetřit civilní obyvatelstvo. Obě dvě válčící strany měly pro účely zaměření palby tzv. vojáky pátrače, kteří se dostávali nepozorovaně přes linii fronty. Rudá armáda navíc hojně využívala letecký průzkum. Pamatuji si, jak jeden takový německý voják pátrač sfáral do našeho Dolu Hlavina a přes podzemí pak vylezl větrací šachtou v lesíku za linií fronty: podobně jako to dělali naši havíři a také já. My jsme to ovšem činili především ze zvědavosti a s touhou vidět boje, nebo s odhodláním třeba Rusům i partyzánům nějak pomoci. Ten německý pátrač pak za frontou navigoval vysílačkou palbu na vojska Rudé armády většinou z nějakého výškového bodu. Nakonec ho ale dostal ruský odstřelovač, když byl tento Němec v naší kostelní věži.¹⁶⁷*

RKM: *Jakmile se blížila fronta od Rohatce: zakopaly se v Ratíškovcích německé bojové jednotky prvního sledu. Vojáci spali venku ve stanech nebo poblíž zákopů na jihu vsi. Nebydleli v domech našich obyvatel. Podle mne je zajímavé, že když tito příslušníci německých ozbrojených sil něco potřebovali, tak přišli ke stavení a slušně poprosili například o vodu, případně nás varovali*

161 viz popis leteckého útoku v oblasti Vracova také HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 58-59

162 viz „V sobotu 14. dubna 1945 panoval v Hodoníně klid. Na nově vybudované letiště u Kopčan (německy „Koptschan“ - [http://cs.wikipedia.org/wiki/Kopčany_\(obec\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kopčany_(obec)), pozn. autora) se pod velením N. P. Kamanina (http://en.wikipedia.org/wiki/Nikolai_Kamanin, pozn. autora) přemístil 5. bitevní letecký sbor (5. letecké armády gen. Gorjunova, pozn. autora). V 10.30hod. odstartovaly Il-2 5. bitev. letec. sboru za doprovodu stíhačů Jak od 122. stíh. leteckého pluku z Kopčan, aby bombardovaly nepřítele v lese Doubrava, Mutěnice a v lese u Ratíškovic. Ve 12.30hod. zaútočila na les Doubrava čtyřikrát šestice bombardérů s doprovodem stíhačů. Po nich zaútočily na frontové pásmo dvě vlny bitevníků Il-2.“, cit. dle http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínkem

163 RKM-2011-2012

164 Německý těžký tank typu „Panzerkampfwagen VI Tiger“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tiger>

165 viz http://cs.wikipedia.org/wiki/88mm_kanón_Flak

166 Německé dělostřelectvo mělo mj. pozice v lese u Vracova a pak v samotné obci, odkud 13. - 17. dubna 1945 střílelo na již dobytý Hodonín – viz HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948, s. 58-59

167 RKM-2011-2012

před blížícími se boji, abychom se šli schovat do sklepa a nepohybovali jsme se v domě nebo na poli. Chovali se k našim lidem slušně¹⁶⁸. Šlo to nepochybně ke cti německého velitele jednotky Wehrmachtu v naší obci, který měl hodnost kapitána a jmenoval se Horst. Na jeho příjmení si již nevzpomínám. Víte: Prostě podle mne to tenkrát u nás byli normální kluci, kteří museli narukovat. Neměli na výběr. Hodně z nich bylo z nedalekého Rakouska¹⁶⁹. Tak jsem se já na ně taky díval a sám jako kluk jsem je i svým způsobem obdivoval, že v tak mladém věku dokáží dobře bojovat se zbraní v ruce. Samozřejmě jsme všichni fandili Rudé armádě a přáli jsme si ať už válka skončí.¹⁷⁰

RKM: *V době bitvy o Ratíškovice jsem utíkal i přes zákaz otce z větrací šachty místního dolu Hlavina, kde jsme se s rodinou a dalšími havíři ukrývali před frontou. Dostal jsem se do lesa, odkud jsem pak chtěl z kopce pozorovat boje mezi Němci a Rusy. Podařilo se mi to několikrát. Po návratu mne otec sice pořádně zřezal rákoskou, ale každopádně to stálo za to. Rusové měli obsazenou většinu lesů a kopce v okolí vesnice. Němci byli převážně zakopaní na jižním a jihovýchodním okraji Ratíškovic, kde velmi dobře využívali místní přírodní překážky. Útok Rudé armády vždy začínal ohromnou dělostřeleckou přípravou. Rusové i Němci se přitom snažili, aby nerozbíjeli naše*

168 Tento fakt o vysoce korektním chování německých vojáků k civilistům zaznamenává mnoho pramenů a literatury – viz např. kronika Milotic: „Dne 7. dubna 1945 přijeli k nám první němečtí vojáci, kteří se ubytovali ve škole a zřídili tam polní nemocnici. Přiváželi tam první raněné z fronty, kde byli ošetřeni a pak odesláni do Kyjova. Mnoho jich zde zemřelo a byli pochováni na hřbitově (14 Němců) a někteří byli pouze zakopáni po polích. Kříže jejich byly později odstraněny místním národním výborem a místo srovnáno se zemí. Chování těchto Němců bylo celkem slušné. Odstěhovali se dne 10. dubna do Šardic (německy „Scharditz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Šardice>, pozn. autora), poněvadž se fronta stále víc a více přibližovala.“, cit. dle <http://www.milotice.cz/kronika/01/1945.htm>; „24. a 25. dubna prchali Němci k Vyškovu (německy „Wischau“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vyškov>, pozn. autora) a do lesů Dražanské vysočiny (německy „Drahaner Bergland“ - http://cs.wikipedia.org/wiki/Dražanská_vrchovina, pozn. autora). /.../ Ráno buď přišli nebo přijeli na kolech němečtí vojáci od Slavíkovice (německy „Slawikowitz“, „Lakowitz“ - [http://cs.wikipedia.org/wiki/Slavíkovice_\(Rousínov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Slavíkovice_(Rousínov)), pozn. autora) a Rousínovce (německy „Altraussnitz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rousínovec>, pozn. autora). Bylo mezi nimi mnoho starých Rakušanů. Jedna část si položila kola pod hrušky, které byly u kostelní zídky na jižní straně náměstí. Unavení, ustrašení a rozmrzelí vojáci se kryli pod stromy, protože ruská letadla přelétala nad rousínovským regionem již velmi často. Chovali se kupodivu celkem přátelsky asi proto, že to byli sami staří lidé z Rakouska, a dokonce radili, aby se místní občané schovali do sklepů, tam že se jim nic nestane, a říkali, že Rusové zde budou velmi brzy. Skupina asi pěti vojáků se dokonce tajně schovala do sklepa pana Houky v domě č. 32, Rusové je zde ale později našli.“, cit. dle PIŠKOVÁ, Iveta: OSVOBOZOVÁNÍ ROUSÍNOVA A BLÍZKÉHO OKOLÍ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie, Brno, 2007, s. 35, dostupné on-line - http://is.muni.cz/th/93444/pedf_m/Diplomova_prace_-_Osvobozovani_obci_na_Vyskovsku.pdf

169 Informace o značném množství Rakušanů bojujících ke konci války na Jižní Moravě vidíme v pramenech a literatuře celkem často. Pamětníci si totiž vzpomínají na rozhovory s některými německými vojáky v češtině. Kromě někdejších Rakušanů zde bojovali také dřívější českoslovenští občané německé národnosti mj. ze Sudet (např. výše zmiňovaná Bojová skupina 8. hornoslezsko-sudetoněmecké pěší-myslivecké divize). Spojenecké letectvo o tomto faktu zřejmě také vědělo, jelikož často shazovalo propagandistické letáky zaměřené právě na tyto skupiny bojovníků Wehrmachtu s cílem rozložení jejich bojové morálky. Viz PIŠKOVÁ, Iveta: OSVOBOZOVÁNÍ ROUSÍNOVA A BLÍZKÉHO OKOLÍ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie, Brno, 2007, s. 35, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/93444/pedf_m/Diplomova_prace_-_Osvobozovani_obci_na_Vyskovsku.pdf; „Večer prolétla nad městem neznámá letadla a shodila letáky, jež v němčině vyzývaly Rakušany, aby se vzdali (mohlo jít i o americká či britská letadla, jež tyto akce prováděla celkem často).“, cit. dle http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínkem

170 RKM-2011-2012

domy a kulturní památky. Jak již jsem vám řekl: měli zakázáno střílet přímo do vesnice na civilisty; mohli pouze pálit na jasně identifikovaná nepřátelská bojová postavení. Jenže v průběhu bitvy se stejně stávalo, že zaměřili dělostřelbu na domy našich spoluobčanů, kam se schovali Němci při pohybu fronty, nebo kde byla např. kulometná hnízda apod. Rusové stříleli z lesa jižně od Ratíškovic převážně tříštivou dělostřeleckou municí¹⁷¹, která měla devastující účinek na postupující německou pěchotu. Viděl jsem, jak to chytil jeden německý voják, který se nestihl zakopat. Tříštivé dělostřelecké granáty totiž zasahují člověka nikoliv hned po dopadu střely na zem, nýbrž teprve až vystříkne následný gejzír zeminy, ve kterém jsou právě smrtící střepiny. Tak se také stalo, že ruský letecký průzkum zjistil pozici kulometu poblíž Dolu Hlavina, který měl střílet na blízký kraj lesa. Rusové na něj soustředili palbu. Později jsem viděl, že u tohoto kulometu byli velmi mladí kluci z Wehrmachtu tak kolem osmnácti let. Šrapnel jednomu z nich utrl hlavu. Pro mne - jako taky pro kluka - to byl drsný zážitek, když jsem se tam byl později podívat a ti mladí vojáci tam leželi mrtví v těch svých slušivých uniformách. Jednomu již hlava visela jen na pár vláčkách jako splasklý fotbalový míč. Na to já nikdy nezapomenu. Tohle se vám vryje do paměti na celý život. Rusové potom zaútočili s pěchotou a tanky. Němci byli sice v okopech, ale nemohli takový útok vydržet a dali se na ústup k okrajům vsi. Boje se pak rozhořely v některých domech našich občanů se střídavým úspěchem pro jednu nebo druhou válečnou stranu. Zkrátka Němci měli v Ratíškovicích silnou posádku a Rudé armádě to trvalo několik dní než v naší obci zvítězila. Nakonec Němci stejně ustoupili. Pamatuji si, jak najednou zaznělo 18. dubna ráno z tisíců hrdel rudoarmějců ohromné „Uráááá“, načež Rusové naši ves obsadili. Partyzáni k nám s nimi došli na tancích. Pokud mohu říct, tak Rusové se chovali slušně, podle válečných konvencí a to samé i Němci – tedy až na jeden případ upálení dvou zajatých rudoarmějců na jihu obce v prostoru hájenek. Když se nějaký Němec vzdával, zvedl ruce nad hlavu a neměl-li zbraň: byl odveden do zajetí. Nikdo ho nezastřelil. Rudoarmějci nám totiž říkali, že Němce potřebují na Sibiři, aby odčinili svou práci to, co napáchali za doby okupace v SSSR. Jako kluk jsem prolezl celé Ratíškovice a měl jsem zmapovány všechna místa bojů no a taky jsem hodně poslouchal dospělé vyprávět příběhy z války. Mluvil jsem i po válce s lidmi od nás a nikdo mi žádné jiné zkušenosti s chováním vojáků nepopisoval. Co se týká německých zajatců, tak ty si vždycky vzali na výslech sovětští kontrarozvědčící. Mluvili s nimi v němčině. Byl jsem poblíž stanů, kde probíhaly výslechy. Ve věci chování našich občanů k vojákům bojujících armád bych rád řekl, že naši lidé byli velmi klerikální a tak pomáhali každému raněnému, ať už to byl Němec nebo Rus. Vždycky se snažili pomoci, obvázat zranění, donést vodu atd. Naši však dokázali být i nemilosrdní při zacházení se zrádci, kolaboranty. (Jen tak na okraj:

171 http://cs.wikipedia.org/wiki/Dělostřelecká_munice

Víte, já jsem v mládí ministroval dva roky, ale v Boha však již dnes nevěřím.) No a u nás na šachtě byli například dva slušní němečtí vojáci. Byli to dobří chlapi. Ty naši havíři schovali. Nevydali je Rusům když přišla fronta. Byli to Rakušané a mluvili česky. Uniformy Wehrmachtu spálili. Chlapi od nás jim dali civilní šaty¹⁷². Ti dva vojáci pak byli k nerozeznání od havířů. A po osvobození u nás vyrostl zajatecký lágr. Původně tam sídlili učni z Baťových lignitových dolů. Byla tam havířská škola. Ted' zde umístili německé zajatce. Museli chodit těžít uhlí např. na šachtu Tomáš. Rusové nakonec příslušníkům Wehrmachtu dovolili, aby již v Československu zůstali, pokud budou dále pracovat v hornictví. Za to jim slíbili, že nebudou odvedeni na Sibiř. Těm Němcům se u nás zalíbilo. Byli to většinou mladí chlapi. Jakmile u nás dostali řádné ubytování a plat, když si u nás vzali naše děvčata za ženy: tak jich tu již část chtěla dobrovolně zůstat napořád. Jenže to se už psal rok 1946 a probíhal organizovaný Odsun¹⁷³. Němečtí zajatci, kteří by se tedy u nás rozhodli po propuštění ze zajetí zůstat, dále by pracovali v hornictví a oženili by se tady, tak ti by byli důležití pro národní průmysl. V takovém případě se za ně přimluvilo vedení jednotlivých závodů, kde pracovali. Asi 20% ze všech bývalých zajatců nakonec u nás smělo zůstat. Zbytek odvezli policisté roku 1946 na rakouské hranice. Dostali na cestu výbavu, jídlo a propustili je domů. Z našeho hlediska totiž dokázali, že to nebyli nacisté a navíc pracovali dobře pro naše národní hospodářství.¹⁷⁴

RKM: V Ratíškovicích jsme měli ovšem také udavače. Jednoho takového lidi od nás po válce pověsili na sloup. Rusové tomu sice chtěli zabránit, ale nestihli to. Vyslechnout už ho nestačili. Dalšího konfidenta zastřelil v rámci pomsty jeden hajný od nás z dědiny. Bylo to v době, když už Němci opouštěli Ratíškovice. Střelil toho udavače zepředu z lovecké brokovnice tzv. dvojky¹⁷⁵, protože mu poslal do koncentráku strýce. Ten konfident byl Čech a dlouho se schovával. Myslivec ho hledal. To víte, správně by měl sice být soud, ale on to přesto udělal. Ta jeho bolest byla příliš velká. Konfident byl rozbitý na hadry. Celé prsa i s obličejem. Myslivec střílel loveckými náboji určenými pro lov zajíců, tzv. „zaječákama“, těmi velkými broky. Střelil ho z blízkosti 10-15m. O žádných jiných udavačích nevím.¹⁷⁶

RKM: Po válce zůstalo v Ratíškovicích ležet po Němcích i Rusech množství bojové aj.

172 Takové chování – zdá se – nebylo ojedinělé – viz „Němečtí vojáci, ubytování ve školách i v soukromí, se chystali k odchodu. Přípravovali se na útěk. Mnozí z nich proto sháněli civilní šaty, aby jejich zmizení bylo nenápadné.“, cit. dle PIŠKOVÁ, Iveta: OSVOBOZOVÁNÍ ROUSÍNOVA A BLÍZKÉHO OKOLÍ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie, Brno, 2007, s. 34, dostupné on-line

http://is.muni.cz/th/93444/pedf_m/Diplomova_prace_-_Osvobozovani_obci_na_Vyskovsku.pdf

173 http://cs.wikipedia.org/wiki/Odsun_Němců_z_Československa

174 RKM-2011-2012

175 <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brokovnice>

176 RKM-2011-2012

techniky. Měli jsme v obci a v okolních lesích vůbec hodně zbraní¹⁷⁷, uniforem, granátů, kulometů i minomety, zničená auta, transportéry apod. Každá rodina se tedy od padlých vojáků dobře zásobila celým bojovým arzenálem. Například já jsem viděl ze své pozorovatelný na kopci v lese padnout jednoho německého vojáka. Když bylo po bitvě, šel jsem se na dané místo jako zvědavý kluk podívat. Byl to důstojník Waffen SS a měl u sebe krásnou pistoli tzv. „Parabellum“¹⁷⁸. Zůstala mu v ruce. Pro nás mladé to bylo něco. Překonal jsem ostych, otevřel dlaň mrtvého esesáka a vzal jsem si jeho krásnou zbraň, opasek a také brašnu s mapami aj. dokumenty. Matka mi za to doma notně vyčinila a říkala: „Jak jsi to jenom mohl udělat?“ Víte: Pro nás kluky byly události z konce války opravdovou senzací a přímý kontakt s boji na frontě prostřednictvím získání nějaké té „bojové relikvie“ pro nás představoval výzvu, pro kterou jsme byli ochotni riskovat i těžké tresty od našich rodičů. Já jsem si ještě navíc pořídil ruský samopal i s chlebníkem plným nábojů. Jako kluk jsem pak po nějakou dobu hrdě nosil na lukách a v lesích za vsí německý opasek, „maptašku“¹⁷⁹, ruský automat a hlavně „Parabellum“¹⁸⁰. Když se někdo ozval, že chodím kolem Ratíškovic v opasku s nacistickým symbolem, tak jsem pak tu orlici zbrousil na brusce. Táta říkal sousedům, že mě už několikrát pořádně zřezal a já jsem mu stejně zase zmizel, abych se mohl se svými věcmi z války jen tak svobodně procházet a představovat si všechny ty tvrdé boje u nás v okolí obce. V padesátých letech 20. století jsem všechny tyto „bojové relikvie“ prodal za hezký peněz.¹⁸¹

RKM: Na konci dubna 1945¹⁸² došlo ještě k poslednímu aktivnímu kontaktu naší obce s válkou. Na poli za vsí havaroval letoun Douglas-Boston¹⁸³ označený sovětskými výsostnými znaky. Rusové tato letadla kupovali od západních Spojenců. Pilotovi se podařilo přistát s poškozeným

177 Viz „/.../ viděli to množství zničených domů dělostřeleckými granáty, s písečnými ulicemi pokrytými silnou vrstvou prachu, roztrhané dráty elektrického vedení ležící na zemi, padlé německé i sovětské vojáky, na různých místech obce nyní již nepotřebné povalující se zbraně, /.../“, cit. dle <http://dekar.blog.idnes.cz/c/211366/Toz-nashledanou-navecnosti-II.html>

178 http://cs.wikipedia.org/wiki/Luger_P.08

179 Kožená brašna k uchovávání map a dokumentů

180 O tom, že po válce bylo takové chování mládeže na místech těžkých bojů obvyklé viz situace třeba v Pustkovic (německy „Puskowetz“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pustkovec>) u Ostravy (německy „Ostrau“ - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ostrava>): „My kluci jsme měli každý svou pušku, těch bylo na polích dostatek. I kulomet jsme vyzkoušeli. Nasadili jsme do něj celý pás patron a spustili dávku na hošťálkovský kopec. Z toho jsme měli notně zalehlé uši. Taky jsme odzkoušeli „Panzerfaust“, ale doplatil na to náš kamarád. Měl po výstřelu celou hlavu černou a k tomu ohořelé vlasy.“, cit. dle ZVLÁŠTNÍ PŘÍLOHA PUSTKOVECKÉHO ZPRAVODAJE JUBILEUM 60 LET OSVOBOZENÍ OD FAŠISMU, IN: Pustkovecký zpravodaj, Městský obvod Pustkovec, Ostrava-Pustkovec, XII, 22. dubna 2005, č. 1, s. 11, dostupné on-line http://www.ostrava-pustkovec.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=81208&id_dokumenty=1103&n=pustkovecky-zpravodaj-1-2005

181 RKM-2011-2012

182 „27. 4. havarovalo na vacenovských polích směrem k Ratíškovicím dvoumotorové ruské letadlo. Raněný pilot byl ošetřen rumunským lékařem.“, citováno podle Milotické kroniky dostupné on-line <http://www.milotice.cz/kronika/01/1945.htm>

183 Douglas DB-7/A-20 Boston/Havoc - http://cs.wikipedia.org/wiki/Douglas_A-20

podvozkiem a tzv. „oral letadlem pole“. Když se to u nás na vsi rozkřiklo, tak jsme se tam hned šli podívat, jestli bychom mohli nějak pomoci. Motory letadla už byly zticha. Ruský letec shodil kuklu, vytáhl dlouhá cigára a pokuřoval. My jsme za ním přišli a on řekl, abychom mu pomohli, že je s nervama pryč a abychom také pomohli střelci. Jenže ten už byl na Pravdě Boží. Měl pak na hřbitově u nás v obci velký pohřeb. Za dva měsíce jej exhumovali. - No a pokud jde o mrtvé Němce, tak ti byli pochováni u hřbitovní zdi. Vzpomínám si, že se v Ratíškovících konala ještě do roku 1948 evidence padlých Němců podle vojenských známek¹⁸⁴, které měli mrtví kolem krku. Výsledný soupis údajů byl posléze zaslán do Německa. Byl to humánní akt, aby rodiny věděly, co se stalo s jejich příslušníky v té strašné válce.¹⁸⁵

Mgr. Radek Přepiora, únor 2012

Prameny a literatura:

- BÍLEK, Milan: ZAPOMENUTÍ HRDINOVÉ - KAPITOLY Z HISTORIE ČESKOSLOVENSKÉHO VOJENSKÉHO ODBOJE V LETECH 2. SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2006, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/64225/ff_m/Zapomenuti_hrdinove.pdf
- ČERNÝ, Vladimír: PROTIPARTYZÁNSKÉ OPERACE NA MORAVĚ V LETECH 1944 - 1945, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2006, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/16005/ff_d/Kopie_2_-_PROTIPARTYZANSKE_OPERACE_NACISTICKEHO_BEZPECNOSTNIHO_.pdf
- HOLOBRÁDEK, Petr: LANŽHOT ZA PROTEKTORÁTU (1938 - 1945), Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/162956/ff_b/Bakalarska_prace.pdf
- HRDLIČKA, Rudolf: RUDÁ ARMÁDA OSVOBOZUJE MORAVU, Mír, Brno, 1948
- LUCAS, James: POSLEDNÍ ROK NĚMECKÉ ARMÁDY, Mustang, Plzeň, 1995
- MAZOWER, Mark: HITLEROVA ŘÍŠE - NACISTICKÁ VLÁDA V OKUPOVANÉ EVROPE, Jota, Brno, 2009
- MITCHAM, W., Samuel: GERMAN ORDER OF BATTLE, VOLUME 1: 1ST-290TH INFANTRY DIVISIONS IN WORLD WAR II, Stackpole Books, USA, Mechanicsburg, 2007, dostupné on-line http://books.google.cz/books?id=P_Q980chke0C&lpg=PP1&dq=MITCHAM%2C%20W.%2C%20Samuel%3A%20GERMAN%20ORDER%20OF&hl=cs&pg=PA321#v=snippet&q=271st%20division&f=false
- MITCHAM, W., Samuel: GERMAN ORDER OF BATTLE, VOLUME 2: 291ST-999TH INFANTRY DIVISIONS IN WORLD WAR II, Stackpole Books, USA, Mechanicsburg, 2007, dostupné on-line http://books.google.cz/books?id=Zz_hX4wmEKAC&lpg=PA242&dq=joachim%20bergener&hl=cs&pg=PA241#v=onepage&q=joachim%20bergener&f=false
- Moravské noviny, Brno, roč. 97, čtvrtek 10. 2. 1944, č. 40, zadní strana s fotografií, citováno podle <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>
- Operační mapa OKH z 18. 4. 1945, dostupné on-line http://www.gutenberg-e.org/esk01/maps/LageOst18Apr45a_lg.jpg
- OSTŘÍŽKOVÁ, Marie: FOLKLORNÍ HNUTÍ V RATÍŠKOVICÍCH NA HODONÍNSKU, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, Brno, 2010, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/179102/ff_b/bakalarka_-_konecna_verze.doc
- PIŠKOVÁ, Iveta: OSVOBOZOVÁNÍ ROUSÍNOVA A BLÍZKÉHO OKOLÍ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra historie, Brno, 2007, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/93444/pedf_m/Diplomova_prace_-_Osvobozovani_obci_na_Vyskovsku.pdf
- PŘÍKASKÁ, Jana: HODONÍN V OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE 1939-1945, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2010, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/263840/ff_b/Hodonin_v_obdobi_nacisticke_okupace_1939-1945.txt
- RATÍŠKOVICE - „NA HRANICI MORAVSKÉ SAHARY“, IN: Oblastní noviny Náš kraj, Zlín, XIII, 27. 4. 1943, č. 17, s. 4, citováno

184 http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojenská_známka

185 RKM-2011-2012

dle: <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>

- RKM-2011-2012, rozhovory s RKM, sbírka dokumentů Radka Přepiory, 2011-2012
- SEKANINA, Zbyněk: HISTORIE A SOUČASNOST TĚŽBY ROPY NA JIŽNÍ MORAVĚ, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie, Olomouc, 2009, dostupné on-line http://geography.upol.cz/soubory/studium/bp/2009-rg/2009_Sekanina.pdf
- ZIKOVÁ, Renáta: KONFIDENT BRNĚNSKÉHO GESTAPA STANISLAV KOTAČKA, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav, Brno, 2011, dostupné on-line http://is.muni.cz/th/163337/ff_m/Diplomova_prace_Zikova.doc
- ZVLÁŠTNÍ PŘÍLOHA PUSTKOVECKÉHO ZPRAVODAJE JUBILEUM 60 LET OSVOBOZENÍ OD FAŠISMU, IN: Pustkovecký zpravodaj, Městský obvod Pustkovec, Ostrava-Pustkovec, XII, 22. dubna 2005, č. 1, s. 11, dostupné on-line http://www.ostrava-pustkovec.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=81208&id_dokumenty=1103&n=pustkovecky-zpravodaj-1-2005

Webové odkazy:

- http://aleph.vkol.cz/F/?func=find-c&ccl_term=sys=000006309&local_base=svk04
- <http://bdsa.ru>
- <http://calendar.zoznam.sk/easter-cz.php?hy=1945>
- <http://cs.wikipedia.org>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/88mm_kanón_Flak
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Bílé_Karpaty
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislava>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Bratislavsko-brněnská_operace
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brno>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brokovnice>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Břeclav>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bzenec>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejč>
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejkovice_\(okres_Hodonín\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Čejkovice_(okres_Hodonín))
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Československá_armáda
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Československý_odboj_\(1939-1945\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Československý_odboj_(1939-1945))
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_KDU-ČSL#Do_roku_1945
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_koncernu_Bat'a
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Dělostřelecká_munice
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Douglas_A-20
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Drahanská_vrchovina
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Drážďany>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dubňany>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Ferdinand_Schörner
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Fisher-Tropschova_syntéza
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gestapo>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Heydrichiáda>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hodonín>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Holíč>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Horní_Slezsko
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hostýn>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Hostýnské_vrchy
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Iljušin_Il-2
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jakovlev>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Kotásek
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jihomoravská_lignitová_pánev
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Valčík
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Kočičí_jazyčky
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistická_strana_Československa
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Koncentrační_tábor_Mauthausen-Gusen
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Kopčany_\(obec\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kopčany_(obec))
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyjov>

- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lanžhot>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Letecká_válka_nad_Hodonínskem
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lignit>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Luger_P.08
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Masopust>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milotice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Mnichovská_dohoda
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravská_Sahara
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Moravský_Písek
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Myslibořice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Německá_okupace_Čech_a_Moravy
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/NKVD>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Obrana_národa
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Očovské_louky
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Odsun_Němců_z_Československa
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Hodonín
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Olomouc>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Operace_Carbon
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Politický_proces
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Pražské_povstání
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektorát_Čechy_a_Morava
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Protektorátní_koruna
- http://cs.wikipedia.org/wiki/První_republika
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Přerov>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ratíškovice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Reinhard_Heydrich
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodion_Jakovlevič_Malinovskij
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rohatec>
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_\(okres_Brno-venkov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Rosice_(okres_Brno-venkov))
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rousínovec>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Rudá_armáda
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rudoarmějci>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/SdKfz_251
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Skalica>
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Slavíkovice_\(Rousínov\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Slavíkovice_(Rousínov))
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovácko>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovenské_národní_povstání
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovenský_štát
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/SNB>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sokolnice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětský_svaz
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sudoměřice>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Šardice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Tělovýchovná_jednota_Orel
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Tělovýchovná_jednota_Sokol
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tiger>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vacenovice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Vojenská_známka
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vracov>
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_\(město\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Vratislav_(město))
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/VŘSR>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vyškov>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wien>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Židé_v_Protektorátu_Čechy_a_Morava
- <http://de.wikipedia.org>

- http://de.wikipedia.org/wiki/Arbeitslager_Blechhammer
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Källner>
- http://de.wikipedia.org/wiki/Kampfgruppe#In_der_Wehrmacht
- http://de.wikipedia.org/wiki/Karneval,_Fastnacht_und_Fasching
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Kopčany>
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Levice>
- http://de.wikipedia.org/wiki/Lothar_Rendulic
- http://de.wikipedia.org/wiki/Robert_Ritter_von_Greim
- http://de.wikipedia.org/wiki/Vlkoš_u_Kyjova
- http://de.wikipedia.org/wiki/Walther_Nehring
- <http://dekar.blog.idnes.cz/c/173403/Poznamky-k-vydani-knihy-Ratiskovice-minulosti-slovacke-obce.html>
- <http://dekar.blog.idnes.cz/c/211366/Toz-nashledanou-na-vecnosti-II.html>
- <http://dekar.blog.idnes.cz/c/212510/Toz-nashledanou-na-vecnosti-III.html>
- <http://dekar.blog.idnes.cz/c/213841/Toz-nashledanou-na-vecnosti-IV.html>
- <http://en.wikipedia.org>
- [http://en.wikipedia.org/wiki/1st_Panzer_Army_\(Germany\)](http://en.wikipedia.org/wiki/1st_Panzer_Army_(Germany))
- http://en.wikipedia.org/wiki/Armia_Krajowa#Interaction_with_Red_Army_and_Soviet_partisans
- http://en.wikipedia.org/wiki/German_Instrument_of_Surrender
- http://en.wikipedia.org/wiki/Koniuchy_massacre
- http://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Mazower
- http://en.wikipedia.org/wiki/Mihail_Cămărașu
- http://en.wikipedia.org/wiki/Nikolai_Kamanin
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Waffen-SS>
- <http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?f=105&t=174265>
- <http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?f=5&t=160624>
- <http://forum.axishistory.com/viewtopic.php?t=144119&f=5>
- <http://fr.wikipedia.org/wiki/Blechhammer>
- http://hrono.ru/biograf/bio_a/atanasiu.php
- http://image.absoluteastronomy.com/images/topicimages/h/ha/hans_kllner.gif
- http://is.muni.cz/th/64225/ff_m/Zapomenuti_hrdinove.pdf
- <http://militera.lib.ru/h/12/10/index.html>
- http://militera.lib.ru/memo/russian/pliev_ia3/05.html
- [http://pl.wikipedia.org/wiki/Blachownia_Śląska_\(Kędzierzyn-Koźle\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Blachownia_Śląska_(Kędzierzyn-Koźle))
- <http://reocities.com/motorcity/freeway/7333/d2m.html>
- <http://reocities.com/MotorCity/freeway/7333/D3M.html>
- <http://reocities.com/MotorCity/freeway/7333/D9C.html>
- <http://rkka.ru>
- http://ru.wikipedia.org/wiki/1-я_гвардейская_воздушно-десантная_дивизия
- http://ru.wikipedia.org/wiki/110-я_гвардейская_стрелковая_дивизия
- http://ru.wikipedia.org/wiki/203-я_стрелковая_дивизия
- [http://ru.wikipedia.org/wiki/223-я_стрелковая_дивизия_\(2-го_формирования\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/223-я_стрелковая_дивизия_(2-го_формирования))
- http://ru.wikipedia.org/wiki/Братиславско-Брновская_наступательная_операция
- http://ru.wikipedia.org/wiki/Вёлер,_Отто
- http://ru.wikipedia.org/wiki/Манагаров,_Иван_Мефодьевич
- http://sk.wikipedia.org/wiki/Letisko_Sliač
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/7/76/WNehring.jpg>
- <http://www.af.mil/news/story.asp?storyID=123008435>
- <http://www.axishistory.com>
- <http://www.axishistory.com/index.php?id=1193>
- <http://www.axishistory.com/index.php?id=4200>
- <http://www.axishistory.com/index.php?id=6476>
- <http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/Organizatorske-zpravodajske-vysadky.htm>
- http://www.cskir.extra.hu/images/cikkek_udo/alakulat_68_10_gyalogezred/1920_1945.pdf
- <http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=30>
- <http://www.diamo.cz/hodonin>

- <http://www.feldgrau.com>
- <http://www.fronta.cz/akce-victoria-a-jeji-ohlas-v-protektorate>
- <http://www.generals.dk>
- <http://www.generals.dk/general/Camarasu/Mihail/Romania.html>
- http://www.generals.dk/general/Managarov/Ivan_Mefodevich/Soviet_Union.html
- http://www.generals.dk/general/Terentev/Gurii_Nikitich/Soviet_Union.html
- http://www.generals.dk/general/Zdanovich/Gavriil_Stanislovich/Soviet_Union.html
- http://www.geocities.com/~orion47/WEHRMACHT/HEER/Generaloberst/RENDULIC_LOTHAR.html
- <http://www.hodonin.eu/hodonin-v-datech/d-38401/p1=27709>
- <http://www.hodonin.ic.cz/Valka/Kronika/Kronika.html>
- <http://www.kz-gedenkstaette-neuengamme.de>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Heeresgruppen/HeeresgruppeSud.htm>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Infanteriedivisionen/271ID.htm>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Jagerdivision/8JD.htm>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/Luftflotten/Luftflotte6.htm>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Personenregister/P/PhilippChristian.htm>
- <http://www.mapy.cz>
- <http://www.mestovracov.cz/?p=159-historie-vracova>
- <http://www.milotice.cz/kronika/01/193845.htm>
- <http://www.milotice.cz/kronika/01/1945.htm>
- http://www.orechov1945.cz/historie_bitvy.htm
- <http://www.panzernet.net/php/index.php?topic=3889.0>
- <http://www.pobeda1945.su/division/1011>
- http://www.ratiskovice.com/images/www/ratiskovice/historie/operace_sl/osl.doc
- <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=113>
- <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>
- <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=15>
- <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=18>
- <http://www.ratiskovice.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=9>
- <http://www.ratiskovka.com/historie/prvni/prvni.htm>
- <http://www.rkka.ru/handbook/bs/sd.xls>
- <http://www.tashv.nm.ru/BoevojSostavSA/1945/19450401.html>
- <http://www.tashv.nm.ru/BoevojSostavSA/1945/19450501.html>
- <http://www.vdd-1.narod.ru/combatway.html>
- <http://www.vets.estranky.cz>
- <http://www.victory.mil.ru>
- <http://www.victory.mil.ru/lib/maps/02/index.html>
- <http://www.victory.mil.ru/rkka/units/03/index.html>
- <http://www.victory.mil.ru/war/maps/078.jpg>
- <http://www.victory.mil.ru/war/oper/013.gif>
- <http://www.warheroes.ru/content/images/heroes/1hero/ManagarovlvMef.jpg>
- <http://www.warheroes.ru/content/images/heroes/1hero/SafiullinGanyBekk.jpg>
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=11939
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=2249
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=457
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=4747
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6055
- http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=6670
- <http://www.worldwar2.ro/arr/?article=174>
- <http://www.worldwar2.ro/arr/?article=188>
- <http://www.worldwar2.ro/arr/?language=ro&article=182>
- <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=153>
- <http://www.worldwar2.ro/generali/?article=156>